

ความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า

โดย

นายสันติ สิงห์สุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตรกรรม

ภาควิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า

โดย

นายสันติ สิงห์สุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตรกรรม

ภาควิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

IMPRESSION IN RHYTHM OF LINES AND SHAPES FROM WEAVING

By

Santi Singhasu

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Department of Painting

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความประทับใจใน
จังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า” เสนอโดย นายสันติ สิงห์สุ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตรกรรม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก
2. อาจารย์อำมฤทธิ ชูสุวรรณ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวิณ เบียดกลาง)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่ง ชีรพิจิตร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์อำมฤทธิ ชูสุวรรณ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ทรงไชย บัวชุม)

...../...../.....

48001218 : สาขาวิชาจิตรกรรม

คำสำคัญ : จิตรกรรมสื่อผสมกึ่งนามธรรม

สันติ สิงห์สุ : ความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรงจากการทอผ้า. อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. อธิพิศ ตั้งโกลก และ อ. อำมฤทธิ์ ชูสุวรรณ. 103 หน้า.

การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อผสมชุดวิทยานิพนธ์นี้มีแนวความคิดจากศิลปะและ
วัฒนธรรมพื้นถิ่นของภูมิภาคอีสานที่มีเอกลักษณ์อีสาน เอกลักษณ์ไทย โดยใช้เทคนิคและวัสดุ
พื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ นำมาสร้างสรรค์โดยการแสดงออกถึง “ความจริงแท้ของวัสดุ” (Truth to
Material) ผสมผสานกับ “ความเป็นจริงของกระบวนการ” (Truth to Process) อันเป็นเอกลักษณ์
ของชาวชนบทมาผสมประสานกันในงานจิตรกรรมสื่อผสมรูปแบบกึ่งนามธรรม เพื่อถ่ายทอด
ความคิดและความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวกับความงามที่เรียบง่าย สามัญ เชื้อบริสุทธิ์ สะท้อนถึงภูมิปัญญา
วิถีชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาติแบบวิถีชนบทไทย

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมของข้าพเจ้า ชุด ความประทับใจในจังหวะ
ของเส้นและรูปทรงจากการทอผ้า มีที่มาจากการศึกษาถึงสิ่งของเครื่องใช้ในวัฒนธรรมการทอผ้า
ที่มีความงามทั้งทางด้านรูปทรงและจังหวะของเส้นด้ายที่สลับซับซ้อนจนกลายเป็นผืนผ้าที่มี
ลวดลายที่สวยงาม และสาระของวัตถุที่ทรงคุณค่าของความดีงามของภูมิปัญญาท้องถิ่น
ธรรมชาติเป็นแหล่งอารยธรรม สำหรับมนุษย์ได้แสวงหาเรียนรู้ไม่จบสิ้น ในอดีตสังคมชนบท
เป็นชุมชนที่เติบโตจากการหล่อหลอมของอารยธรรมจากธรรมชาติ วิถีชีวิตจึงเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกันกับธรรมชาติ แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมความเจริญทางเทคโนโลยีกำลังเดินสวนทางกับ
ธรรมชาติและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ข้าพเจ้าจึงเห็นความสำคัญของความงามของ
วัฒนธรรมการทอผ้า ทั้งในเรื่องของจังหวะของเส้นสายและรูปทรงของที่ทอผ้า รวมทั้งเครื่องมือ
เครื่องใช้จากวัฒนธรรมการทอผ้า

ภาควิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

48001218 : MAJOR : PAINTING

KEY WORD : MULTIMEDIA PAINTING HALF SYMBOL

SANTI SINGHASU : IMPRESSION IN RHYTHM OF LINES AND SHAPES FROM WEAVING. THESIS ADVISORS: ASSOC. PROF. ITHIPOL THANGCHALOK AND AMRIT CHUSUWAN. 103 pp.

The creation of multimedia painting in this thesis derives from the concept of folk art and folk culture in I-San region where the identities of I-San and Thai culture are met. The creation has been used the technique, local material, and natural material. It will be expressed the truth of material and blending with the truth of process which can be seen the identity of local wisdom in this piece of work in order to transfer the concept and personal expression regarding with aesthetic, beauty, and honest that reflects the wisdom and the way of life of Thai people.

However, the creation of my thesis has been explored from the study of material which is used in the culture of knitting. The line and content of shape and rhythm of a thread becomes a beautiful cloth and this will be reflected the idea of local wisdom and nature which will be the source of study for local people in the past several years. Nowadays, the growth of modern technology is going against the way of local wisdom. As such, the way of living of people and including myself have been changed by the arrival of modern technique. Therefore, the important the line and shape of cloth made me aware the crucial of aesthetic of the culture of weaving

Department of Painting Graduate School Silpakorn University Academic Year 2009

Student's Signature

Thesis Advisers' Signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

กราบนมัสการคุณพระศรีรัตนตรัย ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของข้าพเจ้าตลอดเวลา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ตามความ ตั้งใจ มุ่งมั่น อย่างแท้จริงของตัวข้าพเจ้าและขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ด้วยความรัก เมตตา ความกรุณา ที่ได้ให้โอกาส ได้กำเนิดเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์และได้ให้การศึกษาแก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณญาติสนิทมิตรสหาย ที่ได้ให้กำลังใจกำลังทรัพย์ ขอขอบคุณพี่ ๆ ที่ได้บอกเล่าประสบการณ์การทำงานต่าง ๆ อาจารย์ที่ได้ให้คำแนะนำสั่งสอนทุกเรื่องให้กับข้าพเจ้า

ขอบคุณคุณครูที่สั่งสอนตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ที่ได้ปูพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้กับข้าพเจ้า อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณาจารย์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้สั่งสอนในปัจจุบัน และช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน

ข้าพเจ้าใคร่ขอเจริญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงในจักรวาล จงดลบันดาลให้บุคคลที่ได้กล่าวมาเบื้องต้น มีสุขภาพร่างกาย จิตใจ ที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีเงินทอง โชคลาภ และประสบความสำเร็จเรื่องตลอดกาลนานเทอญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	3
สมมติฐานของการสร้างสรรค์.....	3
ขอบเขตของการสร้างสรรค์	3
ขั้นตอนการสร้างสรรค์.....	4
วิธีการสร้างสรรค์.....	5
แหล่งข้อมูล	5
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	5
การเสนอผลงาน	6
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	6
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	7
ข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์	9
ข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อม	9
ข้อมูลที่ได้รับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	9
อิทธิพลจากงานศิลปกรรม	34
สรุป.....	44
3 การวิเคราะห์และวิธีการสร้างสรรค์.....	45
รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงาน	45
การวิเคราะห์ธาตุทางทัศนศิลป์.....	45
เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์	50

บทที่	หน้า
วิเคราะห์ความหมายและนัยของวัสดุ	50
กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม	50
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม	52
4 บทวิเคราะห์ พัฒนาการ และการคลี่คลายผลงาน	71
การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	71
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	72
5 สรุป.....	98
 บรรณานุกรม	 100
 ประวัติผู้วิจัย	 107

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม (กึ่งทอผ้า)	12
2	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	12
3	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	13
4	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	14
5	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	15
6	ภาพกึ่งทอผ้า.....	16
7	ภาพกึ่งทอผ้า.....	17
8	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	18
9	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	19
10	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	19
11	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	20
12	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	20
13	ภาพกึ่งทอผ้า.....	21
14	ภาพกึ่งทอผ้า.....	21
15	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	22
16	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	23
17	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	24
18	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	25
19	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	26
20	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	27
21	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	27
22	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	28
23	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	29
24	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	30
25	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	30
26	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	31
27	ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า.....	32

ภาพที่		หน้า
57	ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง	62
58	ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง	62
59	ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง	63
60	ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง	64
61	ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง	65
62	ภาพการชิงเส้นด้วย	66
63	ภาพการสานสลักระหว่างไม้กับเส้นด้วย	67
64	ภาพการตอกยึดเส้นด้วย	67
65	ภาพการตัดไม้อัดก่อนที่จะห่อหุ้มด้วยผ้า	68
66	ภาพผลงานที่ใกล้จะสมบูรณ์	68
67	ภาพการเก็บรายละเอียดผลงาน	69
68	ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์	70
69	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 1	73
70	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2	74
71	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 3	75
72	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 4	76
73	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 5	77
74	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 6	78
75	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 7	79
76	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 8	80
77	ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 9	81
78	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 1	82
79	ภาพรายละเอียดของผลงาน จังหวะของเส้นกับความรู้สึก	83
80	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2	84
81	ภาพรายละเอียดของผลงาน จังหวะของเส้นกับความรู้สึก 2	85
82	ภาพรายละเอียดของผลงาน จังหวะของเส้นกับความรู้สึก 2	86
83	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 3	87
84	ภาพรายละเอียดของผลงาน มุมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 3	88
85	ภาพรายละเอียดของผลงาน มุมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 3	89

ภาพที่		หน้า
86	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 4	90
87	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 5	91
88	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 6	92
89	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 7	93
90	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 8	94
91	ภาพรายละเอียดของผลงาน ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง.....	95
92	ภาพรายละเอียดของผลงาน ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง.....	95
93	ภาพรายละเอียดของผลงาน ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง.....	96
94	ภาพรายละเอียดของผลงาน ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง.....	96
95	ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 9	97

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์จัดว่าเป็นสัตว์ประเภทหนึ่งของโลกที่กำลังพัฒนาขึ้นพร้อมกับสัตว์หลายชนิด แต่มนุษย์นั้นมีสมอง มีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบระเบียบซึ่งต่างจากสัตว์ทั่วไป มนุษย์จึงถือได้ว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ ที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจนก่อเกิดเป็นสังคมขึ้น ซึ่งแต่ละสังคมของมนุษย์นั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามชาติกำเนิด เผ่าพันธุ์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา

วิถีชีวิตของคนไทย มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ เป็นหมู่บ้าน มีทัศนคติในการใช้ชีวิตว่าอยู่เป็นหมู่ดีกว่าอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพราะยึดจำกัดทางกายภาพ และภูมิปัญญาช่วยกันคิดช่วยกันทำ การพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาอาศัยกัน ผู้ฉลาดจึงร่วมกันกำหนด ฮีตบ้าน-คลองเมือง อาทิเช่น ฮีตสิบสอง-คองสิบสี่, นิทานคำสอน, การประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น การทอหูก (การทอผ้า), จักสาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกิดจากภูมิปัญญาบรรพชน และสืบทอดต่อ ๆ กันมา การดำเนินชีวิตจึงเป็นแบบครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ผูกพันในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างเรียบง่าย

การทอหูก (ทอผ้า) ส่วนใหญ่ในชนบทอีสาน ได้สืบทอดต่อ ๆ กันมาโดยเฉพาะผู้หญิง เป็นบุคคลที่ได้รับการสืบทอดการทอผ้ามาจากบรรพบุรุษ ซึ่งถือเป็นวิชาชีพที่ผู้หญิงจักต้องผลิตได้ก่อนการแต่งงานมีเหย้ามีเรือน ดังปรากฏในวรรณกรรมคำสอน เรื่องพระยากองสอนไพร่ ตอนสอนหน้าที่ชาย-หญิง แบ่งแยกไว้อย่างชัดเจน คือ ชายผลิตเครื่องมือ และสร้างเหย้าเรือน สร้างเส้า สานแห สวิง ฯลฯ ส่วนฝ่ายหญิงเป็นแรงงานด้านหัตถกรรม เช่น การ “ทอหูก” หรือ “ทอผ้า” สาวไหม ย้อมผ้า และดูแลบ้านเรือนให้เรียบร้อย¹

¹ จารุวรรณ ธรรมวัตร, ภูมิปัญญาแห่งอีสาน (มหาสารคาม : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531), 48.

การทอผ้า หรือผ้า มีบทบาทที่ดำเนินควบคู่กันไปกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย แรกเริ่มอาจมีบทบาทแค่สนองความต้องการ ความจำเป็นทางร่างกายของมนุษย์ หรือเพื่อปกป้องร่างกายให้ได้รับความอบอุ่นเท่านั้น ครั้นเมื่อมนุษย์ พัฒนาเป็นสัตว์สังคม ที่ระดับสูงขึ้น ผ้าจึงมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น การทอผ้าที่ทำกันในชนบทอีสาน ที่เก่าแก่ที่สุด เห็นจะได้จากการทอผ้าของคนก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคอีสาน ในสมัยปลายยุคหิน หรือยุคโลหะ ซึ่งอาจมีอายุถึง 6,000 ปี มาแล้ว²

การทอผ้าในดินแดนภาคอีสานได้พัฒนาเป็นลำดับ ในแง่เทคโนโลยีการผลิต วิธีการผลิต เป้าหมายของการผลิต ต่างก็ซับซ้อน ซึ่งแตกต่างจากการผลิตตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษสมัยโบราณ³

วิถีชนบทของคนอีสาน การทำมาหากิน การประกอบอาชีพ รวมถึงการทอผ้าเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ และเป็นสิ่งที่น่าจะอนุรักษ์ไว้ เพราะมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้เกิดแนวความคิด ที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อกระตุ้นความรู้สึกของบุคคลในสังคม ให้เกิดความรัก ความอบอุ่น ผูกพัน ในการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย การพอกอยู่พอกกิน การพึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภูมิปัญญาชาวบ้าน และสืบทอดต่อ ๆ กันมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก อบอุ่น ผูกพัน จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ให้เป็นผลงานศิลปะเพื่อตอบสนองความรู้สึกของตนเอง และกระตุ้นความรู้สึกของบุคคลในสังคม ให้กลับมาเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาของคนอีสานที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

ข้าพเจ้าประทับใจในวิถีชีวิตของชาวบ้านที่สืบเนื่องตั้งแต่ดั้งเดิม โดยเฉพาะการทอผ้า ซึ่งการทอผ้าสื่อให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนของวัฒนธรรม ความเฉลียวฉลาดของบรรพบุรุษเป็นภูมิปัญญามนุษย์ หัตถกรรมที่ถ่ายทอดออกมาเป็นลวดลายก่อเกิดศิลปะ รวมถึงสื่อให้เห็นถึงความผูกพัน และสายสัมพันธ์ของครอบครัว

ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอคุณค่าจากศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งก่อเกิดจาก ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ของรากเหง้าของมนุษย์

² วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, “เครื่องจักรสารในประเทศไทย,” ใน งานวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2524), 154.

³ ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร, การทอผ้า-กาพลินธุ์ ภูมิศึกษาชาวไทยอุ้อ บ้านแขวงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ (มหาสารคาม : ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร, 2545), 1.

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าสร้างสรรค์จิตรกรรมโดยอาศัยจังหวะของเส้นและรูปทรง ที่ได้รับความคิดและความประทับใจ จากวัฒนธรรมการทอผ้า ทั้งในด้านเส้นสาย รูปทรง ของที่ทอผ้าและลวดลายผ้า รวมทั้งรูปทรงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการทอผ้า โดยการสื่อผ่านเทคนิค วัสดุจริง ทางด้านวัฒนธรรมการทอผ้า ที่มีความหมายลึกซึ้งมากกว่าสิ่งที่มองเห็น

ข้าพเจ้าจึงมุ่งเน้นความงามทางด้านทัศนธาตุ โดยเฉพาะ เส้น และทิศทางของเส้น ที่ก่อให้เกิดมิติที่ทับซ้อนกันไปในทางที่ขัดแย้ง และประสานกันทำให้เกิดเรื่องของจังหวะ และลีลาเคลื่อนไหว เข้า-ออก ตามความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า

สมมติฐานของการสร้างสรรค์

ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมชุดนี้ ข้าพเจ้าประทับใจในตัวของวัสดุ และทิศทางของเส้นด้ายที่สลับซับซ้อนของเส้นด้ายในก๊อผ้า ข้าพเจ้าจึงนำเอาวัสดุที่เป็นส่วนประกอบในก๊อผ้า มาจัดวางและตัดทอน โดยเน้นเส้น ทิศทาง จังหวะ และมิติลงตาทางความลึก โดยเฉพาะการใช้หลักเกณฑ์ของทัศนวิทยา (Perspective) เพื่อแสดงออกถึงความงาม ความรู้สึกและความหมาย

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. เป็นผลงานจิตรกรรมแนวจิตรกรรมสื่อผสม ที่มีเนื้อหาของเส้นและรูปทรง ที่ได้มาจากก๊อผ้า อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมอีสาน
2. เป็นผลงานจิตรกรรมกึ่งนามธรรม โดยใช้วัสดุจริงมาสร้างสรรค์ เน้นในเรื่องของจังหวะ และมิติ ของเส้นที่นำมาสร้างสรรค์เป็นสำคัญ
3. เป็นผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ที่ใช้วัสดุจริงและกระบวนการทางเทคนิคที่ศึกษาและพัฒนาจากการทอผ้า

ขั้นตอนการสร้างสรรค์

ในการนำเสนอผลงานชุดนี้ได้วางขั้นตอนวิธีการดำเนินการสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

- เก็บรวบรวมข้อมูลดิบ และส่วนที่เป็นข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการทอผ้า แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนชนบทอีสาน โดยการสังเกต พูดคุยหาความรู้ความเข้าใจจากช่างทอผ้า ไร่ภาพ และถ่ายรูป

- ข้อมูลผลงานศิลปินที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิด โดยครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ และค้นคว้าและทดลองหาเทคนิคที่สอดคล้องกับแนวความคิดและจุดมุ่งหมาย

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์

- เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในครอบครัวเรือนมาวิเคราะห์
- วิเคราะห์แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนชนบทอีสานในด้านของการ ทอผ้า
- วิเคราะห์ทางด้านปรัชญาของเส้นด้าย
- วิเคราะห์ทางด้านเนื้อหาและความรู้สึกของสี
- วิเคราะห์ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ของศิลปิน ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

3. ขั้นตอนจัดทำข้อมูลสู่รูปแบบ

- นำข้อมูลที่ได้มา สร้างให้กลายเป็นแนวคิด ที่มีแง่มุม ที่กระชับและ สามารถสะท้อนถึงเนื้อหาและเจตนารมณ์ของผู้จัดทำอย่างชัดเจน

- จำแนกข้อมูลรูปภาพออกเป็นหมวดหมู่เพื่อสามารถนำมาประกอบการเขียนภาพร่างได้อย่างสะดวก 4 ขั้นตอนการดำเนินการสร้างผลงาน

- เตรียมวัสดุ อุปกรณ์

- ขึ้น โครงสร้างหลัก ๆ ไว้ก่อน และผูกด้ายเป็นช่วง ๆ พร้อมทั้งจะ ทักทอ ผูกมัด ในรูปแบบของตัวเอง

- นำวัสดุท้องถิ่นที่เตรียมไว้มาผสมผสานโดยการมัด การทอ การแขวน จนกว่าจะได้ผลงานสมบูรณ์

- เก็บรายละเอียด จัดการกับวัสดุให้คงทนที่สุดเท่าที่จะทำได้

วิธีการสร้างสรรค์

1. หาข้อมูลเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม
2. สร้างภาพร่าง เลือกสรรภาพร่าง ขยายเป็นผลงานจริง โดยมีการปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมกับแนวความคิดและขนาดของผลงาน

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสาร

- หอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต (ท่าพระ และสนามจันทร์)
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร
- หอสมุดจังหวัดมุกดาหาร
- แผ่นพับ หรือใบปลิวที่เกี่ยวข้องกับงาน

2. ข้อมูลภาคสนาม

- หมู่บ้านที่มีการทอผ้า
- บ้านพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายที่สั่งสมประสบการณ์ให้ข้าพเจ้าได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม
- กลุ่มทอผ้าที่ทอผ้าในหมู่บ้านของข้าพเจ้า

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. อุปกรณ์ด้านข้อมูลเอกสาร

- สมุดบันทึก
- ปากกา
- ดินสอ
- กล้องถ่ายรูป

2. อุปกรณ์ทางด้านค้นคว้าข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม

- กล้องถ่ายรูป
- สมุดสเก็ตช์ (ภาพร่าง)
- ดินสอ, ปากกา
- พุดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์ (สัมภาษณ์)

การเสนอผลงาน

- เสนอผลงานทั้งหมด 6 ชิ้น พร้อมหนังสือวิทยานิพนธ์ 5 เล่ม
- เป็นผลงานจิตรกรรมมีลักษณะ 3 มิติ คู่ได้ด้านเดียว
- เป็นผลงานจิตรกรรมเทคนิคผสม
- เป็นผลงานรูปแบบ กึ่งนามธรรม

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

เพื่อให้เข้าใจเจตนาในการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษ จึงขอแสดงคำนิยามศัพท์เฉพาะที่มีความหมายในเรื่องศิลปะไว้ดังนี้

Aesthetic	สุนทรียภาพ
Abstract Art	ศิลปะแบบนามธรรม
Dimension	การสร้างระยะในภาพ โดยการแสดงความกว้าง ยาว ลึก
Direction	ทิศทางการนำสายตาให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว
Distorted	การบิดเบือน การบิดเบี้ยว
Elements	มูลธาตุขององค์ประกอบ
Form	รูปทรง รูปแบบที่ใช้แสดงออก
Inspiration	ความบันดาลใจ
Illusion	การลวงตา
Realistic Art	ศิลปะแบบเหมือนจริง
Repetition	การซ้ำกัน
Reflection	การสะท้อน
Space	พื้นที่ว่าง, ช่องว่าง
Semi – Abstract	กึ่งนามธรรม
Texture	ลักษณะพื้นผิว
Theme	เนื้อหาในแนวเรื่อง
Visual Art	ศิลปะที่รับรู้ในทางสายตา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์
Visual Elements	ทัศนธาตุ

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

เมื่อมองย้อนกลับไป ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ในยุคหินแล้วจะเห็นว่ามนุษย์รู้จักนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือต่าง เช่น นำเอาหินที่มีลักษณะแหลมค้ำหนึ่งกลมมน อีกด้านหนึ่ง มาใช้เป็นเครื่องมือกะเทาะหรือทุบผลไม้ที่มีเปลือกแข็ง หรือขุดลงไปดินเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง และใช้ในการล่าสัตว์ แล้วต่อมามนุษย์จึงได้มีการพัฒนาทางด้านความคิด อย่างสม่ำเสมอ ได้นำท่อนไม้มาผูกต่อเข้ากับด้านหนึ่งของหินให้มีลักษณะคล้ายขวาน สิ่งนี้ทำให้มนุษย์มีวิวัฒนาการในการสร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้ติดต่อกันมา มนุษย์จึงได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านความคิดและความเฉลียวฉลาด นำเอาธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ กาย มาประยุกต์ใช้ในการอุปโลกบริโลก ถือว่าเป็นภูมิปัญญาที่อนุรักษ์และส่งเสริม

การทอผ้า ก็เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเฉลียวฉลาดของผู้คนในสมัยก่อน อาจจะดูเหมือนง่าย แต่ขั้นตอนการผลิตนั้นยุ่งยากและซับซ้อนมาก ทุกขั้นตอนทำจากมือล้วน ๆ ไม่มีเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีแม้แต่อย่างใด

กรรมวิธีและขั้นตอนที่ยุ่งยากนั้นทำให้ผู้สร้างสรรค์สนใจในการทำวิจัยในครั้งนี้ จังหวัดมุกดาหารเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการทอผ้ามาตั้งแต่สมัยโบราณกาลสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน เพื่อพัฒนาภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ ของเผ่าพันธุ์ จังหวัดมุกดาหารมีชนเผ่าอยู่ 8 เผ่า แต่ละเผ่ามีการทอผ้า ที่เป็นเอกลักษณ์ในการทอผ้า ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม มีเผ่าอีสาน เผ่าญไทย เผ่าข่า เผ่ากะโซ่ เผ่ากะเลิง เผ่าแสก เผ่าซ้อ และเผ่ากุลาดังนี้ ข้าพเจ้าจึงเกิดความประทับใจในวัฒนธรรมการทอผ้า โดยจะมุ่งเน้นถึงความงามและจังหวะของเส้นสายและโครงสร้างของก๊ทอผ้าในบริเวณ ก๊ ทอผ้าที่มีส่วนสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้สร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ครอบครัวเป็นแหล่งขัดเกลา และให้ความรู้แก่คนตั้งแต่สมัยวัยเยาว์จนถึงวัยหนุ่มสาว ด้วยการให้ความรัก ความรู้ ตลอดจนสั่งสมประสบการณ์ที่เป็นแม่บท ในการดำเนินชีวิต เช่น การฝึกฝนด้านอาชีพ ขัดเกลาจิตใจ และอารมณ์ ตลอดจนสนับสนุน โอกาสทางสังคมแก่บุตรและธิดา ดังที่พระเถระชั้นผู้ใหญ่ในภาคอีสานหลายท่านบันทึกประสบการณ์ในวัยหนุ่มสาวก่อนบวชเรียนไว้ว่า

ฝ่ายหญิงเมื่อโตพอแต่งงานแล้วจะต้องฝึกงานในหน้าที่ของตน เพื่อความเป็นแม่บ้านที่ดี มีจรรยา มารยาท และการฝีมือต่าง ๆ เช่น การทอผ้า การเย็บผ้า ทำอาหาร เป็นต้น ถ้าเป็นสาวที่ไม่มีจรรยา มารยาทก็จะมีใครแต่งงานด้วย⁴

การที่แม่หญิงเป็นแรงงานด้านหัตถกรรมภายในครอบครัวนั้น เกิดจากวิถีการผลิตแบบพึ่งตนเอง คือประกอบกิจกรรมการผลิตเพื่ออุปโภค บริโภคในครัวเรือน การพึ่งตนเองต้องทำให้ต้องระดมแรงงานทั้งหญิงและชายมาช่วยกันทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ทำอาหารและทอผ้า มีหลักฐานปรากฏในเพลงกล่อมลูกของชาวอีสานว่า

เมื่อทารกนอนหลับแม่จะไปทำนา ทำสวน ทำอาหาร และทอผ้า งานเหล่านี้ผู้หญิงจะทำตามฤดูกาลผลิตคือฤดูฝน ส่วนฤดูหนาว ทำงานหัตถกรรมทอผ้า⁵

จากประสบการณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น จากความผูกพันและการได้สัมผัส กับวิถีชีวิตของคนในครอบครัวและในชนบทอีสานคือการ “ทอผ้า” ที่มีความผูกพัน ทั้งบรรยากาศ ความอบอุ่น ที่เคยได้รับมาตั้งแต่เด็กจนโต ความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา ได้พลัดพรากสิ่งต่าง ๆ ไปจากเดิมไปบ้าง แต่กาลเวลาไม่อาจพลัดพรากความทรงจำอันแสนอบอุ่นและผูกพันที่มีมาตั้งแต่เด็กจนโตได้ ความอบอุ่นผูกพัน ในวิถีชีวิตของคนในชนบทที่มีมาตั้งแต่อดีต และได้มี “ก๊” สืบทอดต่อ ๆ กันมา จนถึงปัจจุบัน ในหมู่บ้านและครอบครัวของผู้สร้างสรรค์ ก็ยังไม่ได้เลือนหายไปตามกาลเวลาไปทั้งหมด ยังคงเห็นการดำเนินชีวิตแบบเดิม ๆ อยู่ทั่วไปทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการที่จะศึกษา และสร้างสรรค์ผลงานทางจิตรกรรมสื่อผสม เพื่อนำเสนอซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ของผู้สร้างสรรค์ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยใช้อุปกรณ์วัสดุที่มีในการดำเนินชีวิตของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบ ๆ บริเวณนั้น เช่น อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าเป็นหลัก ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์จิตรกรรมสื่อผสมในรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi abstract) จึงต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาประกอบขึ้น ในการสร้างสรรค์ผลงาน และแหล่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษามีดังนี้

⁴ จารุวรรณ ธรรมวัตร, ภูมิปัญญาแห่งอีสาน (มหาสารคาม : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531), 18.

⁵ จารุวรรณ ธรรมวัตร, ภูมิปัญญาอีสาน 2 (อุบลราชธานี : ศิริธรรม ออฟเซ็ท, 2536), 46-47.

1. ข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ ข้อมูลที่ได้จากภาพประสบการณ์นั้น คือปัจจัยด้านประสบการณ์ การได้สัมผัสวิถีชีวิต สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความผูกพัน ในการดำเนินชีวิตในแบบชนบทอีสานที่มีมาตั้งแต่เด็กจนโต ถึงปัจจุบันทำให้ตัวผู้สร้างสรรค์ เกิดความรู้สึกในครอบครัวและผูกพันที่มีอาจลืมเลือนได้เลย ผู้สร้างสรรค์ยังได้รับความรู้ ความคิด ทักษะคิด ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนชนบท จากบุคคลต่าง ๆ ในอดีตและปัจจุบัน ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดความผูกพันมากยิ่งขึ้น ซึ่งแม้เวลาจะแปรเปลี่ยนไป แต่วิถีชีวิตของคนในครอบครัวและชนบทอีสานที่มีอยู่ในความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์จะไม่เลือนรางหายไปตามกาลเวลาได้เลย

2. ข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อม ข้อมูลที่ได้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางกายภาพ เป็นข้อมูลที่ผู้สร้างสรรค์ได้ให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าข้อมูลจากประสบการณ์เนื่องจากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเทคนิคผสมของผู้สร้างสรรค์ต้องการเสนอความเป็นจริงของวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งของต่าง ๆ ที่มีขึ้นมาประกอบภายในการทอผ้า ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม สิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้ในการทอผ้าและการดำเนินชีวิต การนั่งทอผ้าและการใช้สมาธิและต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ได้เห็นเส้นของจังหวะ การเคลื่อนไหวของเส้นและจังหวะของการทอ แต่ทุกอย่างของการเคลื่อนไหวล้วนแต่ใช้สมาธิทั้งสิ้น

ข้อมูลที่น่ามาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมเทคนิคผสมนั้น ต้องผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลทางธรรมชาติ และทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องราว อารมณ์ความรู้สึกได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลทำได้ด้วยกันหลายทาง ทั้งทางด้านการพูดคุย ค่ำบอกล่า การค้นคว้าเอกสารข้อมูลต่าง ๆ และการบันทึกเป็นภาพถ่าย

การถ่ายภาพนี้เป็นวิธีการเก็บข้อมูลทางธรรมชาติและทางกายภาพ ได้ดีอีกอย่างหนึ่ง เพราะข้อมูลภาพถ่าย สามารถที่จะเห็นถึงรายละเอียดของวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ได้ดีกว่าการนึกคิด และสร้างมโนภาพเอง

ดังนั้นการเก็บรวบรวมภาพถ่ายจึงมีความสำคัญกับผลงานและการสร้างสรรค์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งข้อมูลส่วนที่ได้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางกายภาพส่วนใหญ่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ จะมีทั้งภาพธรรมชาติของบริเวณรอบ ๆ ที่ทอผ้า บรรยากาศรอบ ๆ ภาพวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยภาพดังกล่าวจะผ่านการนำมาคัดเลือก และวิเคราะห์ข้อมูลว่าควรนำภาพใดมาใช้ในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์

3. ข้อมูลที่ได้รับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ชุดนี้อันจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาชาวต่างประเทศ และในประเทศ ซึ่งสามารถสอดคล้องกันระหว่างเนื้อหา และผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ความประทับใจจังหวะของเส้น และรูปทรงในการทอผ้า” ดังนี้

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาชาวอเมริกัน มีความเห็นว่าศิลปะคือ ประสบการณ์ (Art Experience) ประสบการณ์ คือ การมีชีวิตที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เรามีความคิด และอารมณ์ ซึ่งประสบการณ์ของศิลปินมักน่าสนใจเป็นพิเศษ จึงสามารถสื่อประสบการณ์นั้นกับผู้อื่นได้ด้วยงานศิลปะ ศิลปะเป็นประสบการณ์พิเศษ ที่มีพื้นฐานจากชีวิตธรรมดาทั่วไป ศิลปินที่มีประสบการณ์ในชีวิตมาก จะทำงานศิลปะได้ดี จุดมุ่งหมายของ จอห์น ดิวอี้ คือการให้ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพแก่ผู้ดู จากคำกล่าวสามารถนำมาใช้กับงาน โดยที่ ผู้ศึกษาก็เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และอยู่ในเหตุการณ์มาตั้งแต่เด็กจนโต ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่มากพอสมควร จึงสามารถถ่ายทอด และนำมาประยุกต์ เป็นผลงานทางศิลปะได้⁶

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาของชาวออสเตรีย ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปะคือความปรารถนา (Art as Wish – Fulfillment) ทั้งศิลปะและความฝัน ล้วนเป็นการแสดงออกทางความปรารถนาที่ถูกเก็บกดไว้ในจิตสำนึก ความปรารถนาบางอย่างเราไม่สามารถทำให้สมหวังได้ในความเป็นจริง เพราะอาจขัดต่อระเบียบสังคม และประเพณี มนุษย์จึงหาทางออกด้วยการแสดงออกในความฝัน และในศิลปะเป็นการแสดงออกที่ฝังอยู่ในเหตุการณ์ หรือรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ไม่ใช่การแสดงออกโดยตรงไปตรงมา ศิลปินใช้ความปรารถนาที่ซ่อนเร้นของเขา สร้างความฝันจินตนาการที่น่าตื่นเต้น แล้วแปลความหมายออกเป็นงานศิลปะ ทักษะที่ว่า ศิลปะ คือ ความสมปรารถนาหรือความฝัน จากคำกล่าวของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ สามารถนำมาใช้กับงานได้คือ ช่วยให้เราสามารถแสดงออก ทางความคิด และความประทับใจส่วนตัว ที่มีต่อความผูกพันในวิถีชีวิต ชนบทอีสาน โดยถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีในลักษณะที่ต้องการ ในด้านการจัดการกับการวางรูปแบบ และองค์ประกอบต่าง ๆ ได้โดยความรู้สึกของศิลปินเอง⁷

ชลุค นีมเสมอ⁸ ศิลปะ คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด หรือความงาม ก็จะเห็นได้ว่า ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้ หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่งกับส่วนที่เป็นการแสดงออก อันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุนั้น อีกส่วนหนึ่งเราเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่ารูปทรง (Form) หรือองค์ประกอบทางรูปธรรม และเรียกส่วนหลังว่า

⁶ วราวุฒิ ภูสำเนา. “วิถีชีวิตในชนบท” (ศิลปนิพนธ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545), 19.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ ชลุค นีมเสมอ, วิถีชีวิตในชนบท (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 25434), 18.

เนื้อหา (Content) หรือองค์ประกอบทางนามธรรม ดังนั้นองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหา

วิรุณ ตั้งเจริญได้ให้ทัศนะปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ว่า วัสดุย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะตัวในตัวของมันเอง และการมีคุณสมบัตินั้นย่อมมีมูลเหตุอันสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์และรูปลักษณะเฉพาะตัว นอกจากนั้นยังมีสัมพันธ์กับอุปกรณ์ที่ใช้สร้างสรรค์ทำให้เกิดรูปลักษณะขึ้นด้วยการแปรเปลี่ยน วัสดุอุปกรณ์ หรือคิดค้น⁹

ทวีเดช จีวบาง การสร้างสรรค์ทางศิลปะ คือการใช้กลวิธีทางศิลปะที่ไม่มีใครทำมาก่อน โดยไม่ใช้การลอกเลียนแบบ หรือชื่นชมในผลงานศิลปะที่มีมาแต่เดิม การแสดงออกทางการสร้างสรรค์ คือการแสดงออกใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นไปโดยเสรี โดยใช้สื่อกลางเช่น ภาษา ดินเหนียว สี ไม้ ดนตรี และอื่น ๆ เป็นเครื่องมือแสดงความรู้สึก ประสบการณ์ ความสามารถ ความเข้าใจที่ชัดเจน และอารมณ์ที่ลึกซึ้ง กระตุ้นให้เกิดการแสดงขึ้น¹⁰

การเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นในสังคมปัจจุบัน เพราะสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา การฝึกให้รู้จักกระบวนการ และวิธีการคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็น เพราะสังคมกำลังต้องการบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ มาแก้ปัญหาชุมชน

นอกจากนี้ข้อมูลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงาน และเป็นข้อมูลที่ใช้เป็นพื้นฐาน ในการสร้างสรรค์ผลงานและการพัฒนาผลงานต่อมาได้

จากข้อมูล ข่าพเจ้าได้นำมารวบรวม และวิเคราะห์ตีความหาประเด็นขยายความ จนมองเห็น ถึงความงามของจิตใจที่ละเอียด สมานที่มุ่งมั่นและวัสดุอุปกรณ์ในวัฒนธรรมการทอผ้า ซึ่งข้าพเจ้ามองเห็นความงามของจังหวะของเส้นสายที่สลับซับซ้อนแต่อยู่ภายใต้การใช้สมาธิเป็นสำคัญและ โครงสร้างของ กี่ ทอผ้า ที่ได้มาจากข้อมูลสิ่งแวดล้อมและข้อมูลจากประสบการณ์ ข้าพเจ้าจึงมุ่งมั่น ที่จะแสดงออกในเรื่องของจังหวะของเส้นเป็นหลัก และมีการสลายรูปทรงเพื่อให้ตอบสนองเจตนาและจินตนาการที่อยากแสดงออกให้ได้มากที่สุด

⁹ วราวุฒิ ภูสำเภา. “วิถีชีวิตในชนบท,” 20.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

ภาพที่ 1 ภาพข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม (กี่ทอผ้า)

ภาพที่ 2 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 3 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 4 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 5 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 6 ภาพที่ทอผ้า

ภาพที่ 7 ภาพที่ทอผ้า

ภาพที่ 8 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 9 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 10 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 11 ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า

ภาพที่ 12 ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า

ภาพที่ 13 ภาพทอผ้า

ภาพที่ 14 ภาพทอผ้า

ภาพที่ 15 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 16 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 17 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 18 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 19 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 20 ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า

ภาพที่ 21 ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า

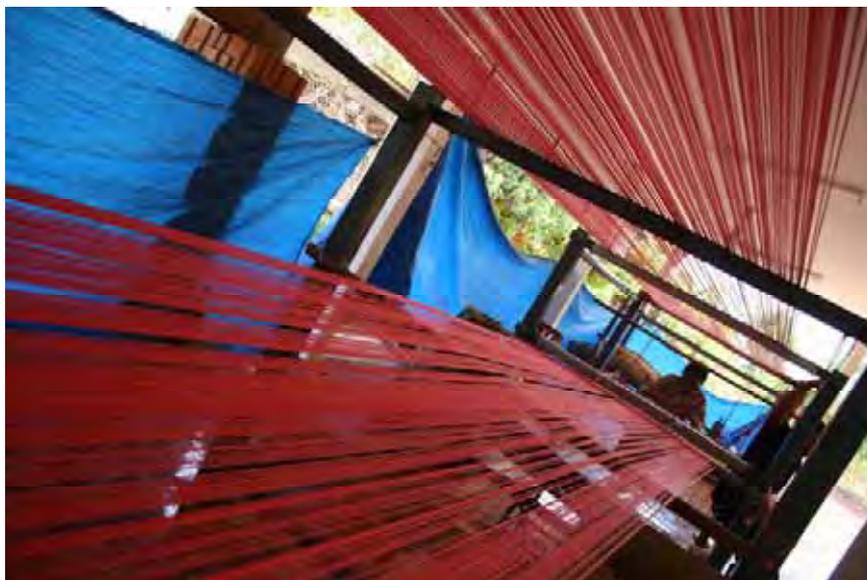
ภาพที่ 22 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 23 ภาพจังหวะของเส้นบนกี่ทอผ้า

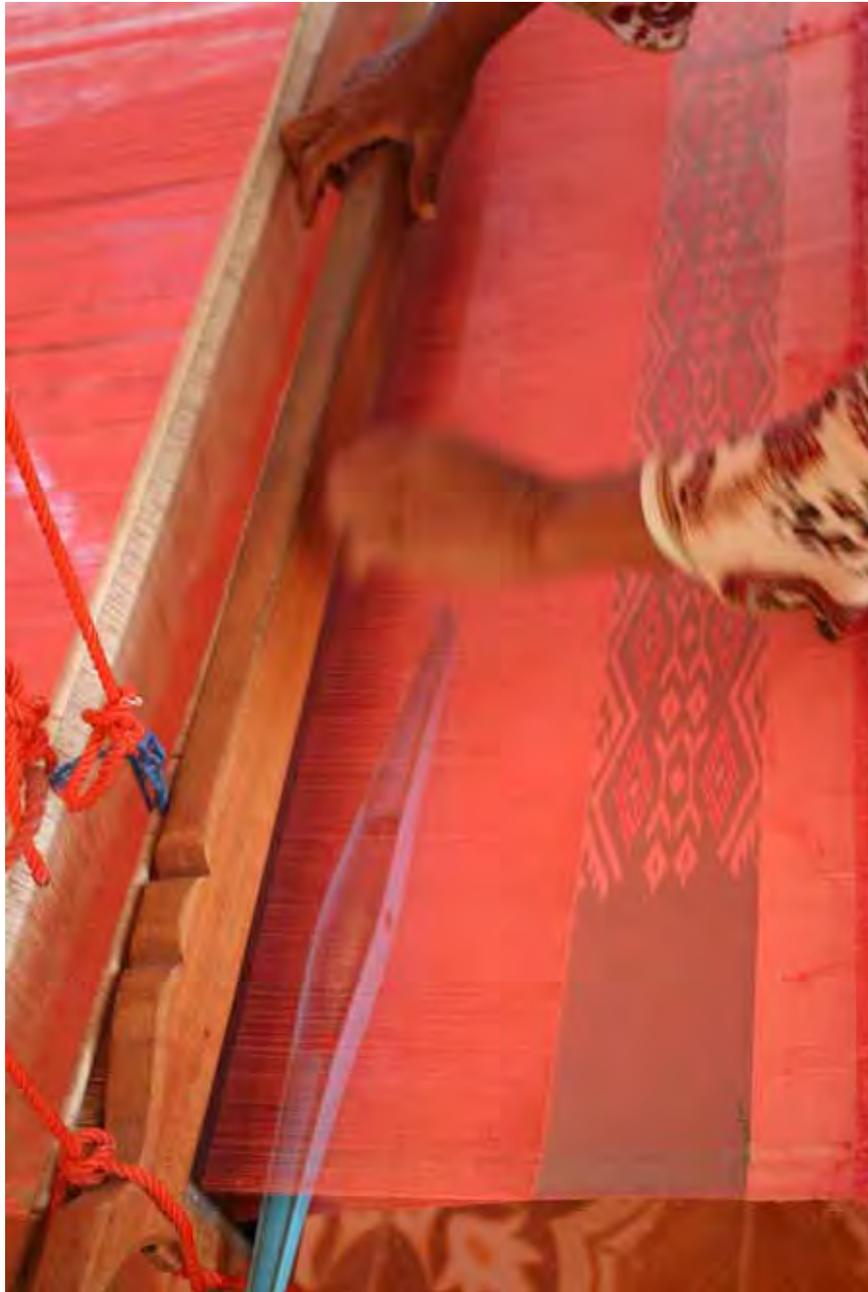
ภาพที่ 24 ภาพจิ้งหะและเส้นสายบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 25 ภาพจิ้งหะและเส้นสายบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 26 ภาพจิ้งหะและเส้นสายบนกี่ทอผ้า

ภาพที่ 27 ภาพจังหวะของเส้นบนที่ทอผ้า

ภาพที่ 28 ภาพจังหวะของเส้นบนกึ่งทอผ้า

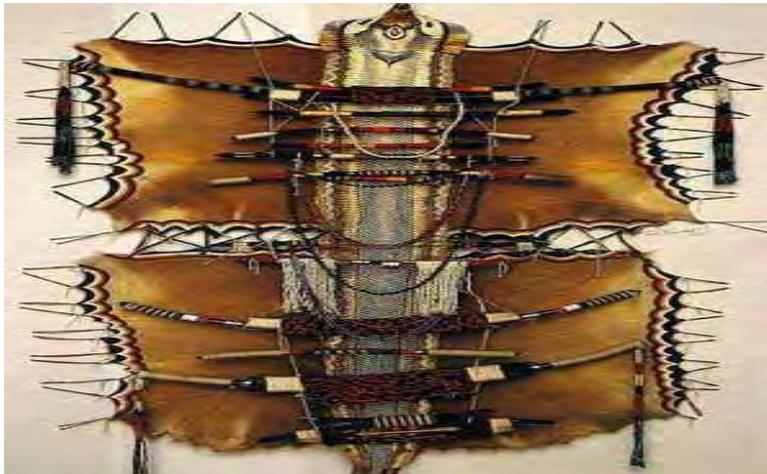
อิทธิพลจากงานศิลปกรรม

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมในรูปแบบกึ่งนามธรรมในหัวข้อความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากศิลปินหลาย ๆ ท่าน ในเรื่องของแนวคิดเทคนิคและเนื้อหา รวมทั้งการการแสดงผลออก ซึ่งมีผลทางตรงและทางอ้อมต่อแนวคิดและการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า

ซึ่งข้าพเจ้าได้อิทธิพลจากผลงานศิลปกรรมทั้ง 6 ท่าน โดยแต่ละท่านให้อิทธิพลที่ต่างกัน โดยผลงานศิลปิน 3 ท่านแรกที่มีอิทธิพลในการสร้างสรรค์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ มีผลงานของ ทวน ชีระพิจิตร เดชา วรชุน และรุ่ง ชีระพิจิตร มีอิทธิพลทางด้านการนำเสนอในเนื้อหาทางด้านวัตถุและวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ โดยศิลปินท่านนี้ได้นำวัสดุมาแสดงผลและเป็นแนวคิดหลักที่ต้องการแสดงผล โดย มุ่งเน้นถึงสาระของวัตถุที่สามารถจับต้องได้จริง โดย 3 ท่านนี้ มีการแสดงผลทางด้านวัสดุและการจัดวางที่โดดเด่นซึ่งมีอิทธิพลต่อผลงานชุดนี้เป็นอย่างยิ่ง

ศิลปินท่านที่ 4 และท่าน 5 มีอิทธิพลทางด้านเนื้อหา โดยศิลปินท่านนี้ได้แสดงผลออกถึงทางด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตพื้นบ้านและแสดงผลออกถึงภูมิปัญญาอันดั้งเดิมที่ควรต่อการส่งเสริมสืบสานและสร้างสรรค์ ซึ่งมีเนื้อหาที่ตรงกับการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้ มีผลงานของ ไพรวลัย ดาเกลี้ยงและนิวัฒน์ โกศล โดยศิลปินท่านนี้ได้แสดงผลออกในทางด้านวัฒนธรรมการทอผ้า ซึ่งมีอิทธิพลต่อข้าพเจ้าในด้านแนวคิดและเนื้อหาในวัฒนธรรมการทอผ้า

ศิลปินท่านที่ 6 มีอิทธิพลโดยตรงในทางด้านของรูปแบบและเจตนาในการแสดงผลออก ซึ่งใช้วัสดุจริงมาตัดทอนและจัดวางให้อยู่ในรูปแบบ 2 มิติ แต่แสดงผลออกทางมุมมองเป็น 3 มิติ ศิลปินท่านนี้ได้ใช้เส้นนำสายตาเป็นตัวหลอกล้อสายตาของผู้พบเห็น ผลงานศิลปินท่านนี้จึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าในครั้งนี้ ได้แก่ผลงาน ของ ปริกมล เชี่ยววานิช ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า

ภาพที่ 29 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ ทวน ชีระพิจิตร

ภาพที่ 30 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ ทวน ชีระพิจิตร

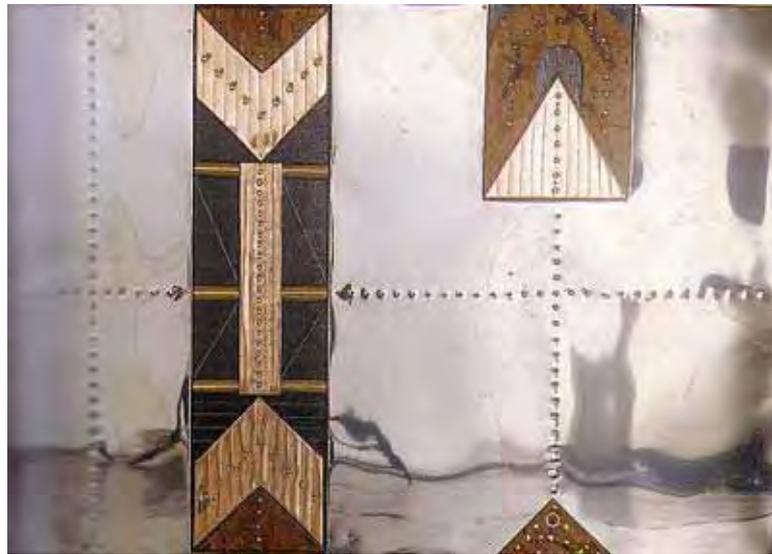
ภาพที่ 31 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ ทวน ชีระพิจิตร

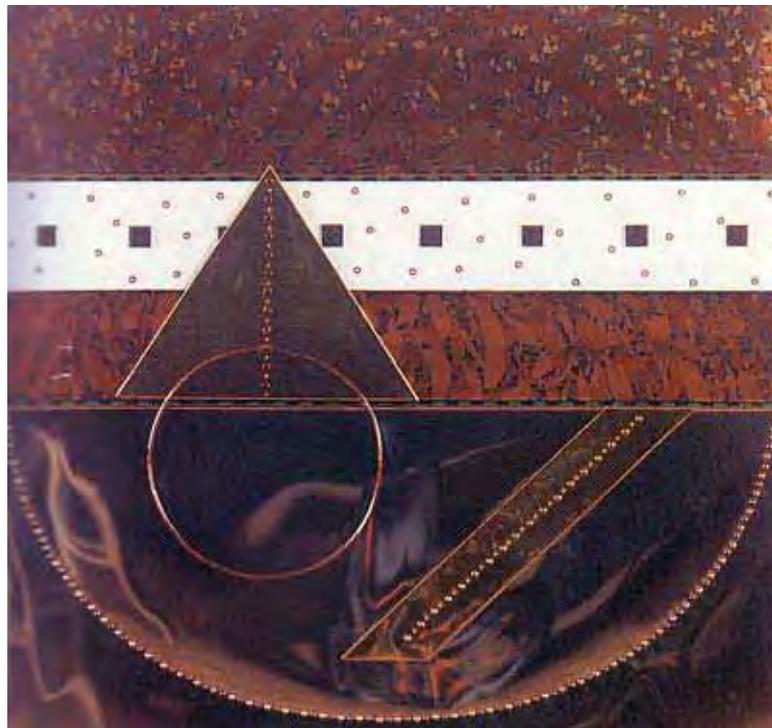
ภาพที่ 32 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ ทวน ชีระพิจิตร

ภาพที่ 33 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ เดชา วราชน

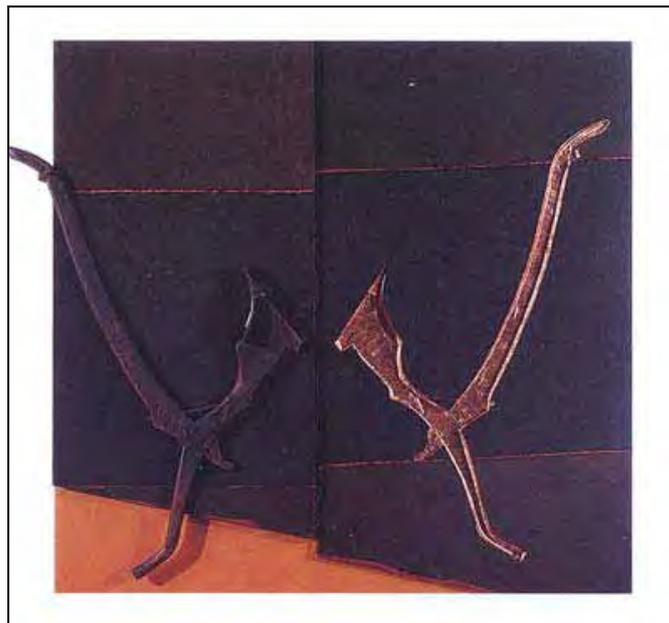
ภาพที่ 34 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ เดชา วราชน

ภาพที่ 35 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ เดชา วราชน

ภาพที่ 36 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ เดชา วราชน

ภาพที่ 37 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ รุ่ง ชีระพิจิตร

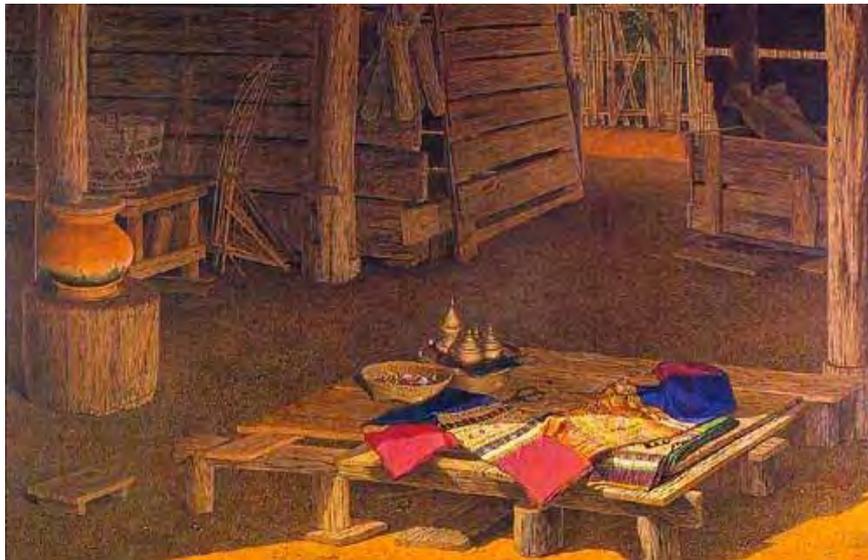
ภาพที่ 38 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ รุ่ง ชีระพิจิตร

ภาพที่ 39 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของ รุ่ง ชีระพิจิตร

ภาพที่ 40 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของไพวัลย์ ดาเกลี้ยง

ภาพที่ 41 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของนิวัฒน์ โกศล

ภาพที่ 42 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของปรักมล เชี่ยววานิช

ภาพที่ 43 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของปรักมล เชี่ยววานิช

ภาพที่ 44 ภาพงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ของปรักมด เชี่ยววานิช

สรุป

จากข้อมูลทางศิลปกรรมที่นำมาแสดงถึงที่มาของรูปแบบในการสร้างสรรค์ผลงานมีการรับอิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีผลต่อรูปแบบการแสดงออก ทั้งทางด้านเทคนิค แนวคิด รูปแบบรวมทั้งเนื้อหา และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้

บทที่ 3

การวิเคราะห์และวิธีการสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ถึงกระบวนการคิด และวิธีการสร้างสรรค์เป็นผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้ามีระบบการสร้างสรรค์เป็นขั้นตอน และมีการวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา เทคนิคของผลงานดังต่อไปนี้

รูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์งานศิลปะเริ่มต้นจากความบังคลาใจและแนวความคิด แต่โดยเหตุที่สร้างสรรค์นั้นทำงานขึ้นจากการรับรู้ด้วยประสบการณ์และการรับรู้ทางจิต ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกออกมา เป็นผลงานศิลปะด้วยปัจจัยทางทัศนศิลป์ ดังนั้นรูปแบบของงานศิลปะจึงมีความสำคัญที่จะสื่อความหมายให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของแนวความคิดตามเหตุผล

ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงรูปแบบและเนื้อหาไปพร้อมกับการทำงานของปัจจัยทางทัศนศิลป์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่านอกจากความสัมพันธ์ของรูปแบบและเนื้อหาจะมีเหตุผลสนับสนุนซึ่งกันและกัน ยังต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยทางทัศนศิลป์ที่แสดงออกอย่างสมเหตุสมผลประกอบด้วย

การวิเคราะห์ธาตุทางทัศนศิลป์

1. รูปทรง (Form)

จากแนวความคิดและความบังคลาใจที่ได้จากสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ข้าพเจ้าต้องการที่จะแสดงรูปทรงจากความประทับใจในแง่มุมทางวัฒนธรรมในรูปทรงของกีทอผ้าและจังหวะของเส้นจากการทอผ้าเพื่อให้เป็นจังหวะของรูปทรงและรายละเอียดของรูปทรง ที่พบเห็นในวัฒนธรรมการทอผ้า รูปทรงของบ้านเรือนและสภาพแวดล้อมโดยรวมในได้ถุนบ้านรวมไปถึงรูปทรงของ สุก รูปทรงของเครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า

ข้าพเจ้าได้กำหนดรูปทรงในงานชิ้นมาใหม่ โดยอาศัยเค้าโครงความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสภาพปัจจุบัน หรือรูปทรงแบบเดียวกันซ้ำ ๆ กันหลายรูปทรง หรืออาจมีการตัดทอนรูปทรงให้เหลือแต่เพียงความเหมาะสมและต้องการเท่านั้น การกำหนดรูปทรงต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ดังนี้

1) รูปทรงใหญ่ โดยถ่ายทอดจากที่ทอผ้า เพื่อให้รูปทรงรูปทรงนั้นแสดงถึงความแข็งแรงและเป็นโครงสร้างหลักในการทอผ้า และเกิดผลในการปะทะทางสายตา เมื่อเส้นด้ายทำงานกับรูปทรงต่าง ๆ

2) รูปทรงเล็ก รูปทรงประกอบกันเป็นรูปทรงใหญ่ โดยรูปทรงนั้นสร้างความต่อเนื่องทางสายตาในเวลาองให้เกิดระยะลึกขึ้น

3) การประกอบกันของรูปทรงต่างกัน ช่วยให้เกิดผลในด้านความแตกต่างหลากหลาย(Variation)

4) ลักษณะของรูปทรงอาจมีการตัดทอน เพื่อความเหมาะสมหรือประกอบกันซ้ำ ๆ เพื่อเพิ่มปริมาณและรายละเอียดของรูปทรงนั้น

5) สัดส่วนของรูปทรงทั้งหมดที่ประกอบกัน เต็มเนื้อที่ประมาณสามในสี่ของเนื้อที่ทั้งหมดของภาพ เพื่อให้ผลทางด้านความรู้สึก เมื่อสายตาตามองปะทะ

2. พื้นที่ว่าง (Space)

การกำหนดพื้นที่ว่าง มีความสำคัญในงานศิลปะ ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ว่างจะช่วยให้การทำงานของรูปทรงได้ผล ในงานของข้าพเจ้าพื้นที่ว่างคือ บรรยากาศของผลงาน และพื้นที่ว่างสำหรับรับภาพความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้านั้นมีความงามจากลายผ้าที่ผ่านการถักทอจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญกับพื้นที่ว่าง

1) พื้นที่ว่างที่เป็นบรรยากาศในตัวผลงานจะเป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปทรง เป็นการบ่งบอกให้เห็นถึงขนาดของรูปในภาพ พื้นที่ว่างนี้จะมีสี น้ำหนัก ตามลักษณะของลวดลายของผ้าและยังช่วยเน้นความแตกต่างระหว่างบรรยากาศกับรูปทรงด้วย

2) พื้นที่ว่างที่เป็นเนื้อหาสาระของลวดลายผ้า ข้าพเจ้าจะสรรหาผ้าที่มีส่วนประกอบของลวดลายและสีของผ้าให้มีความสอดคล้องกับตัวเนื้องานมากที่สุดเพื่อแสดงให้เห็นถึงความงามของลวดลายจากวัฒนธรรมการทอผ้า

3. มวล (mass)

เกิดจากการรวมกันของรูปทรงขนาดต่าง ๆ หรือรูปทรงซ้ำ ๆ กัน ทำให้การผืนกันของรูปทรงทั้งหมดรวมกลุ่มเป็นหน่วยเดียว ซึ่งปกติรูปทรงของที่ทอผ้าชิ้นเดียวก็สามารถให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว แต่เมื่อมีการเพิ่มในเรื่องของจังหวะโดยผ่านความรู้สึกส่วนตัวแล้วก็ยิ่งทวี

ความรู้สึก เห็นความงามของจังหวะและการเคลื่อนไหวมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังรู้สึกถึงความโอบอ้อม
เกื้อกูลของมวลวัตถุและวัฒนธรรมการทอผ้า

4. พื้นผิว (Texture)

การแสดงความเป็นพื้นผิวในงานของข้าพเจ้านั้นเนื่องจากข้าพเจ้าได้เลือกใช้วัสดุที่เป็น 3 มิติมาประกอบกันมีทั้งไม้ ผ้า เส้นด้ายรวมทั้งลวดทองแดง ดังนั้นพื้นผิวของข้าพเจ้าจึงมีการ
ถ่ายทอดลักษณะของพื้นผิวที่มีลักษณะ โน-เว้า ตามความ หนา-บางของวัสดุ งานศิลปะของ
ข้าพเจ้าจะขาดเสียมิได้ เพราะวัตถุที่ หนา- บาง นั้นจะเป็นตัวสร้างมิติให้กับผลงาน อีกทั้งรวมไปถึง
พื้นผิวของเส้นด้ายที่ผูกมัดทั้งตั้งและหย่อนล้วนแต่เป็นพื้นผิวที่สำคัญอันเป็นส่วนประกอบในงาน
ศิลปะของข้าพเจ้าด้วย

5. เส้น (Line)

ในผลงานของข้าพเจ้าเส้นนับได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากลักษณะ การใช้เส้นมี
ทั้งการกำหนดการทำงานของเส้นและเส้นที่เกิดจากผลของการทำงานทางทัศนศิลป์ การแสดงออก
ของเส้นมีดังนี้

1) เส้นที่เกิดจากรูปนอกของผลงาน อันเป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปทรงนั้น
2) เส้นที่เกิดจากการตั้งใจและเจตนา ซึ่งมีทั้งเส้นตรงเส้นนอนและเส้นทแยง และ
การผสมผสานของเส้นที่มีทิศทางพุ่งไปทางเดียวกัน และขัดแย้งกัน เพื่อให้เกิดจังหวะของเส้นตาม
เจตนาของข้าพเจ้า

3) เส้นรูปทรงของกึ่งทอผ้า เส้นเหล่านี้จะมีความผิดเพี้ยนจากลักษณะเดิมของเส้น
อันเนื่องมาจากผลของการตัดทอน เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เคลื่อนไหว หรือมีระยะที่
ต่างกัน เส้นนี้จะมีทั้งแนวตั้งแนวนอนและแนวทแยงประกอบกัน และเมื่อผ่านการวิเคราะห์แล้วจะ
เป็นเส้นที่มีความเคลื่อนไหวไปจากแนวเส้นเดิม แต่ให้ความรู้สึกที่เปลี่ยนไปจากความเป็นจริง

4) เส้นแบ่งระหว่างรูปทรงของกึ่งทอผ้ากับได้ดูบ้าน เส้นได้ดูบ้านอาจเป็น
เส้นแนวตั้งหรือแนวนอนเพื่อแสดงออกถึงความมั่นคงและความนิ่งสงบซึ่งอยู่ในส่วนของวิถีชนบท
หรือแสดงออกถึงความเข้มแข็งของวัฒนธรรมก็ได้ เส้นสูงและรูปทรงของกึ่งทอผ้าจะพุ่งเข้า-
ออกเป็นจังหวะเพื่อแสดงให้เห็นความงามและจังหวะการถักทอของวัฒนธรรมการทอผ้า โดย
ข้าพเจ้าประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรงจากการทอผ้า จึงพัฒนาและคลี่คลายตามความรู้สึก
ส่วนตัวและแสดงออกในผลงานในครั้งนี้

การใช้เส้นทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้งานศิลปะของข้าพเจ้าได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ถ่ายทอด
ความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรงจากการทอผ้า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

6. สี (Colour)

การใช้สีในงานของข้าพเจ้านั้น จะเลือกผ้าที่มีสีเรียบ ๆ แต่จะต้องเลือกเฉพาะสีที่ต้องการแสดงออก กับความรู้สึกประกอบกับสีที่ปรากฏอยู่ในเส้นด้าย ตามสภาพภายในปัจจุบัน โดยการยึดเอาคุณค่าของสีของวัสดุเป็นหลัก แล้วจัดโครงสร้างสีให้เป็นระนาบตามค่าของน้ำหนัก เพื่อให้เกิดคุณค่าของการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้ากำหนดไว้ดังนี้

1) สีบรรยากาศ จะเป็นสีเข้มที่ได้จากผ้าทอ โดยแบ่งน้ำหนักอ่อนเข้ม เพื่อให้เกิดมิติลึกตื้นตามเส้นด้ายที่พุ่งเข้า-ออก

2) สีของเส้นด้าย เพื่อแสดงความแตกต่างของเส้นด้ายที่มีจังหวะเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงบนที่ทอผ้า จะใช้สีที่มีลักษณะเด่น อาทิเช่น สีขาวเป็นหลัก เพื่อความชัดเจนทั้งทางด้านการมองเห็นและเจตนาที่ต้องการแสดงออกอย่างแท้จริง

3) สีที่อยู่ในที่สว่าง มองเห็นรายละเอียดเมื่อประกอบกับสีที่อยู่ในน้ำหนักเข้ม

4) สีของรูปทรงส่วนรวม ซึ่งข้าพเจ้าจะอาศัยเค้าโครงเดิมของสภาพเป็นจริง ประสานกับความรู้สึกส่วนตัว

การใช้สีในงานศิลปะของข้าพเจ้าจึงเป็นการช่วยสร้างอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ดูด้วยอีกประการหนึ่ง

7. มิติ (Dimension)

เนื่องจากจุดประสงค์ของการสร้างสรรค์งานของข้าพเจ้านั้น เป็นแบบลวดตา ข้าพเจ้าจึงกำหนดให้เกิดมิติที่ซับซ้อนกันในผลงาน ซึ่งจะเป็นจุดที่ช่วยสร้างความลวดตาได้ดีอีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้ากำหนดไว้ดังนี้

1) รูปทรงจากที่ทอผ้า มีมิติที่กำหนดความลึกอยู่แล้วและเมื่อนำมาถายทอดรูปทรงนั้นก็จะมึลักษณะเป็น 3 มิติ

2) รูปทรงจากจังหวะของเส้น เมื่อกำหนดทิศทางของเส้นที่มีลักษณะพุ่งเข้า – ออกอย่างรุนแรงก็จะทำให้เกิดมิติลึกตื้น

3) มิติที่กำหนดความลึกของบรรยากาศ ในงานศิลปะของข้าพเจ้านั้น มิติที่แท้จริงคือ 2 มิติเท่านั้น คือ ปริมาตร กว้าง ยาวของขนาดภาพ แต่มิติที่เป็นความลึกนั้นเป็นการสร้างขึ้น และยังสร้างมิติที่ก่อให้เกิดการลวดตา ทับซ้อนอยู่ในมิติแห่งความลึกนั้นด้วย

8. ทิศทาง (Direction)

จากการประกอบกันระหว่างจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า นั้น ข้าพเจ้าต้องกำหนดให้แนวเส้นของรูปทรง รวมทั้งเส้นรายละเอียดต่าง ๆ ทำงานให้เคลื่อนไหวได้ การจัด

องค์ประกอบของข้าพเจ้าจึงคำนึงความสัมพันธ์ของรูปทรงทั้งหมด ซึ่งจะก่อให้เกิดผลของทิศทางตามมา ในผลงานของข้าพเจ้ากำหนดการใช้ทิศทางดังนี้

1) เส้นรอบนอกของรูปทรง จะมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน และมีความโอบอ้อมเคลือบกัน

2) เส้นและจังหวะของรูปทรงภายในและเส้นรายละเอียดของรูปทรงที่พุ่งเข้า-ออกอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดมิติและการลวงตา ซึ่งมีทั้งแนวตั้งแนวนอนและเส้นทแยง ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกที่เคลื่อนไหวได้ทุกทิศทาง

เนื้อหาของผลงาน

ผลในเรื่องรูปแบบของเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการทำงานของปัจจัยทางทัศนศิลป์เพื่อที่จะบรรลุผลในจุดมุ่งหมายที่จะแสดงแนวความคิดในเรื่องความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า

1. การตัดทอนของรูปทรง ประกอบกับรูปทรงที่รับมาจากข้อมูลเบื้องต้น และคลี่คลายตัดทอนตามเจตนาที่ต้องการแสดงออก

2. ความว่างของบรรยากาศ ช่วยกำหนดขอบเขตของรูปทรงและช่วยให้เกิดความชัดเจนของเส้นที่พุ่ง เข้า- ออก ตามความรู้สึกที่เจตนา

3. การรวมกลุ่มกันของรูปทรง ทำให้เกิดความเป็นปีกแผ่นใหญ่โตของรูปทรง อีกทั้งยังประสานรายละเอียดของรูปทรงเข้าด้วยกัน

4. พื้นผิวของวัสดุ เช่น ไม้ เส้นด้าย และพื้นผิวของลายผ้าเข้ามาประสานกันกับรูปทรงของกึ่งทอผ้ากับจังหวะของเส้นที่เป็นวัสดุ 3 มิติ ทำให้ปรากฏภาพของรูปทรงที่ทับซ้อนกัน

5. เส้น กำหนดทิศทางและรูปทรงที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่เคลื่อนไหวภายในภาพและเป็นสื่อช่วยประสานกันของรูปทรงที่ผ่านเจตนาให้รู้สึกต่างจากเดิมและดูเคลื่อนไหว ลวงตาได้

6. สี ช่วยโน้มน้าวอารมณ์และแสดงคุณค่าของวัสดุให้เด่นชัด

7. มิติ ช่วยให้เกิดความซับซ้อนในภาพอันเป็นผลจากการประสานกันของเส้นที่มีทิศทางพุ่งเข้า-ออก ก่อให้เกิดมิติในตัวงาน

8. ทิศทาง แสดงความเคลื่อนไหวของภาพเพื่อความสมบูรณ์ของภาพและจุดมุ่งหมายของการสร้างสรรค์ผลงาน

เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เทคนิคและวิธีการที่ใช้เป็นสื่อการแสดงผล ซึ่งรูปแบบและแนวความคิดนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับเรื่องราวและเนื้อหาจะช่วยให้ผลงานศิลปะมีคุณค่าในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าได้เลือกใช้เทคนิคผสม ที่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่ามอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของข้าพเจ้าได้ดีที่สุด

วิเคราะห์ความหมายและนัยของวัสดุ

เส้นด้าย มีนัยและความหมายในเรื่องของความผูกพัน สายใย ในทั้งครอบครัวและวัฒนธรรม จึงนำวัสดุที่เป็นเส้นด้ายมาเป็นสื่อในการแสดงผลงานในชุดนี้

ไหมเนื้อแข็ง ไม้ไผ่ เป็นสัญลักษณ์ถึงวิถีชีวิตที่พร้อมไปด้วยวัตถุดิบที่มีอยู่ชนบทที่สามารถหยิบใช้สอยได้ในสิ่งแวดล้อมรอบกาย

ผ้า มีความหมายและนัยที่ลึกซึ้ง ทั้งในเรื่องของความเพียรความอดุสาหะ รวมไปถึงการตั้งสมทางด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมและความคิดที่สร้างเป็นต้น

ลวดทองแดง ความหมายหรือสัญลักษณ์ของความรุ่งเรืองความทันสมัยที่กำลังเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของชนบทในปัจจุบันรวมทั้งวัฒนธรรมการทอผ้า วัสดุสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมใหม่กำลังเข้ามากลืนกินวัฒนธรรมอันดั้งเดิม

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

การดำเนินงานในระยะเริ่มต้น

จากแนวความคิดและความบังคลาใจที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของงานสร้างสรรค์เพื่อให้การแสดงผลออกไปตรงจุดมุ่งหมายที่จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ รูปทรง พื้นผิว สี และตัวประกอบอื่น ๆ ที่ปรากฏให้ความงามของจังหวะของเส้น อันเป็นรูปแบบของงานศิลปะ และเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดโครงงานไว้ก่อน ในระยะวางแผน ซึ่งเป็นการหาความสมบูรณ์ในสัมพันธภาพของรูปแบบ เนื้อหาองค์ประกอบ และเทคนิคการดำเนินงานระยะเริ่มต้น ข้าพเจ้าได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ข้อมูลสนาม โดยการออกศึกษาของจริงจากสภาพแวดล้อม อันได้แก่ หมู่บ้านที่มีการทอผ้าทั้งในส่วนที่เป็นบ้านของข้าพเจ้าเองและหมู่บ้านอื่นที่มีวัฒนธรรมการทอผ้า การศึกษาข้อมูลสนามนั้นเพื่อเป็นการสัมผัสกับสิ่งที่กล่าวมาโดยตรง ทั้งรูปทรง ลักษณะที่ทอผ้า จังหวะของ

เส้นด้ายที่สอดสลับกันไปมาบนที่ทอผ้าและ บรรยากาศรอบ ๆ ได้ดูบ้านรวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ ในการทอผ้า

2. ข้อมูลภาพถ่าย ในการทำข้อมูลสนามจากที่จริงนั้นจำเป็นต้องถ่ายภาพสิ่งที่สนใจ เก็บไว้เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์หาความเหมาะสมในเรื่องรูปทรง จังหวะของเส้นและพื้นที่ว่าง รวมทั้งบรรยากาศในได้ดูบ้าน เพื่อนำมาสร้างสรรค์ตามจินตนาการของตนเองต่อไป

3. ข้อมูลจากการสเก็ชภาพ เป็นการนำเอาข้อมูลภาคสนามที่ผ่านการบันทึกเป็น ภาพถ่ายมาทำการสร้างให้เกิดลักษณะของงานดังที่ต้องการ อันมีทั้งการตัดทอนและเพิ่มเติมเพื่อให้ ได้รูปทรงและเรื่องราวในแนวที่ต้องการอย่างสมบูรณ์

4. ข้อมูลจากหนังสือ นอกจากการศึกษาข้อมูลสนามแล้ว การเพิ่มเติมข้อเท็จจริงให้ได้ ดังต้องการนั้นจำเป็นต้องศึกษาจากวิธีการของศิลปินอื่น ๆ ด้วย อันเป็นแนวทางทางทฤษฎี ข้อมูลทางหนังสือก็นับเป็นสิ่งสำคัญในด้านการศึกษาลักษณะและรูปทรงในระยะขั้นต้นของการ ดำเนินงานได้ดี

5. ศึกษาในห้องทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาผสมผสานกับความคิด และจินตนาการ โดยวิธีการปรุงแต่ง ตัดทอนและเพิ่มเติมบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้ตรงกับความคิด จินตนาการและจุดมุ่งหมายตามต้องการ

ในการดำเนินงานระยะเริ่มต้นนี้ ข้าพเจ้าได้กำหนดสื่อที่จะนำมาใช้ในการแสดงออก ทางทัศนศิลป์ไว้ดังนี้

1. รูปทรงของกึ่งทอผ้า อันเป็นรูปทรงที่มีส่วนประกอบ เป็นเส้นด้ายและไฟที่เอาไว้ขึ้น หรือแบ่งช่องของเส้นด้าย อาจเป็นรูปทรง เดียวหรือหลายรูปทรงประกอบกัน

2. พื้นที่ว่าง เป็นความว่างของบรรยากาศที่อยู่ได้ดูบ้าน

3. พื้นผิว เป็นพื้นผิวของวัสดุ เช่น ไม้เนื้อแข็ง ไม้ไฟ เส้นด้ายและลวดลายของผ้า

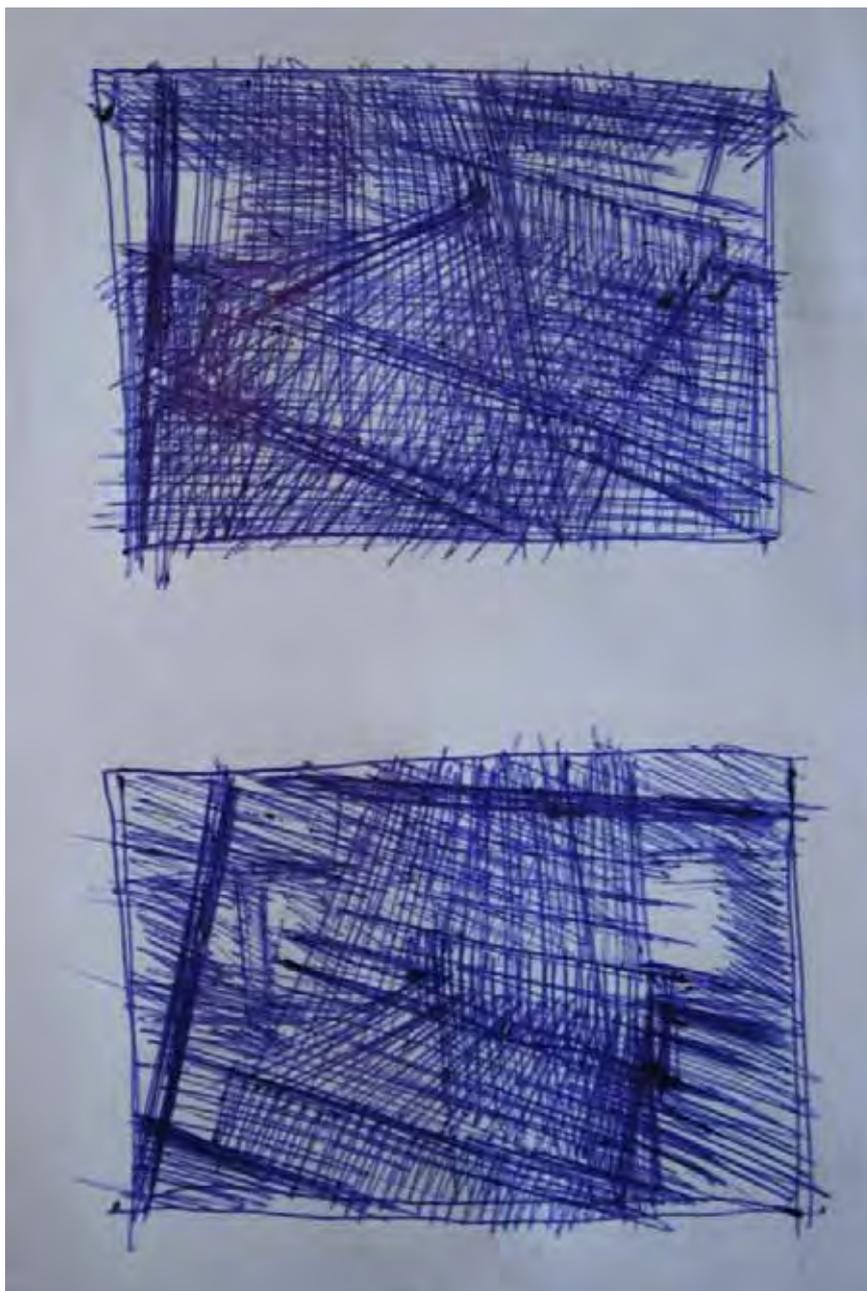
4. สี เป็นสีที่ปรากฏอยู่ในลวดลายของผ้า ประสานกับสีของวัสดุอย่างพวกไม้และ เส้นด้าย

5. เทคนิค เป็นการนำเอาวัสดุจากท้องถิ่น เช่น ไม้เนื้อแข็ง ไม้ไฟ ผ้าและเส้นด้ายรวมทั้ง ผ้าที่ทอสำเร็จรูปแล้ว มาจัดวางและประกอบกันให้อยู่ในระนาบที่เป็น 2 มิติ

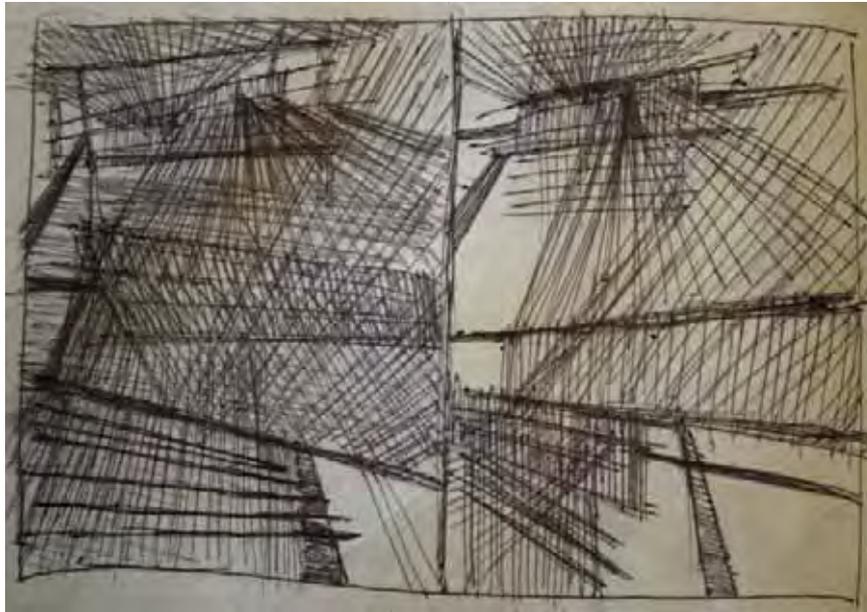
ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต้นนี้จะเป็นตัวกำหนดสื่อสารการแสดงผลเพื่อความสมบูรณ์ในความสัมพันธ์ของรูปแบบ เนื้อหาแนวความคิดและเทคนิคในผลงานชิ้นสำเร็จ ต่อไป

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

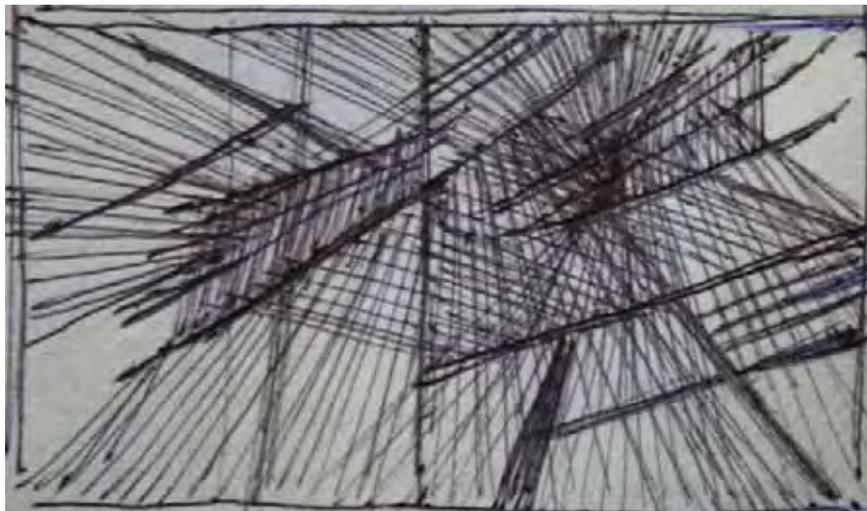
หลังจากรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว ก็เข้าสู่การสร้างสรรค์ตัวของผลงาน โดยการสร้างภาพร่าง ในจำนวนที่มากและเลือกเอาชิ้นที่ลงตัวที่สุด เพื่อมาขยายเป็นผลงานจริง

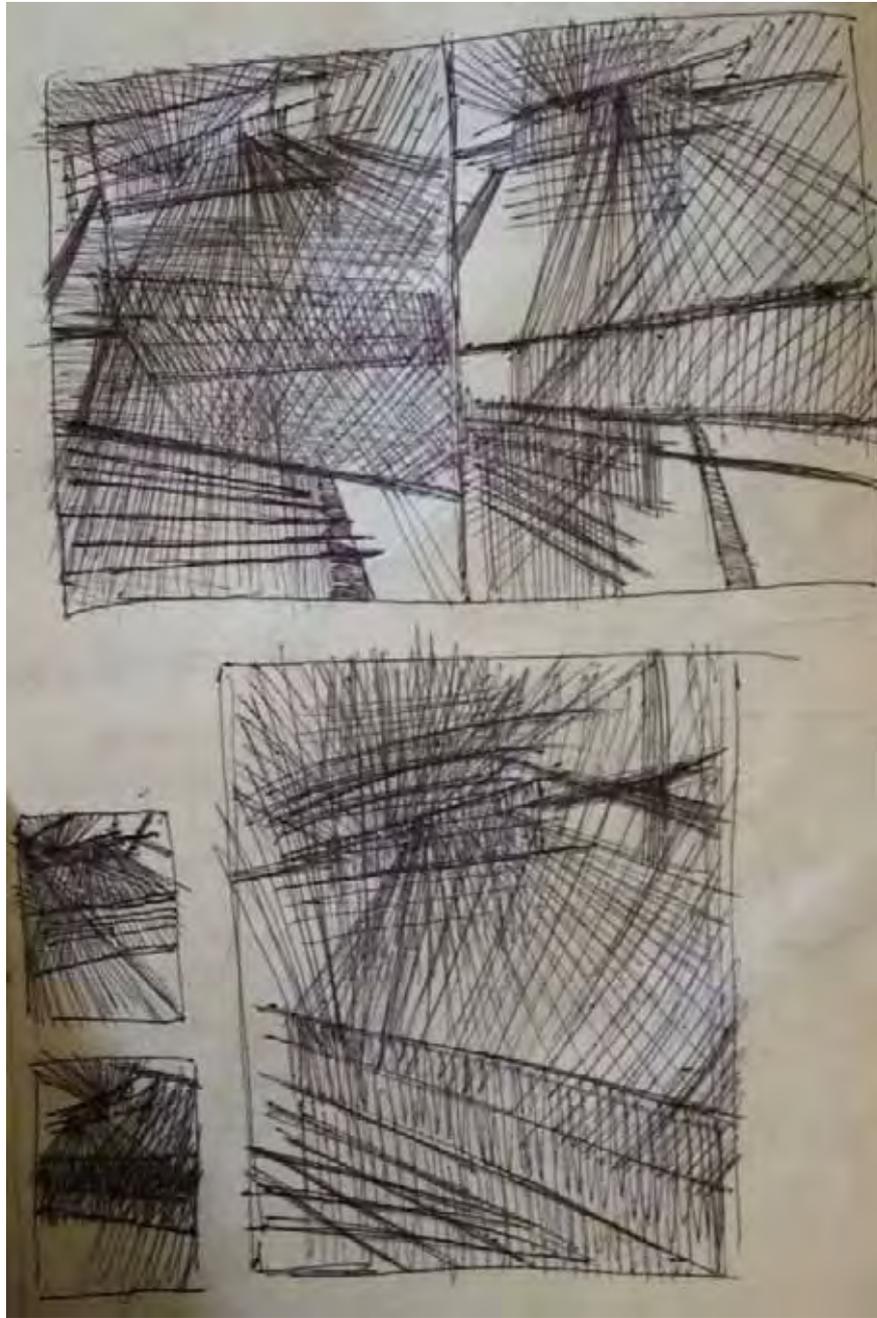
ภาพที่ 45 ภาพร่าง (Sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

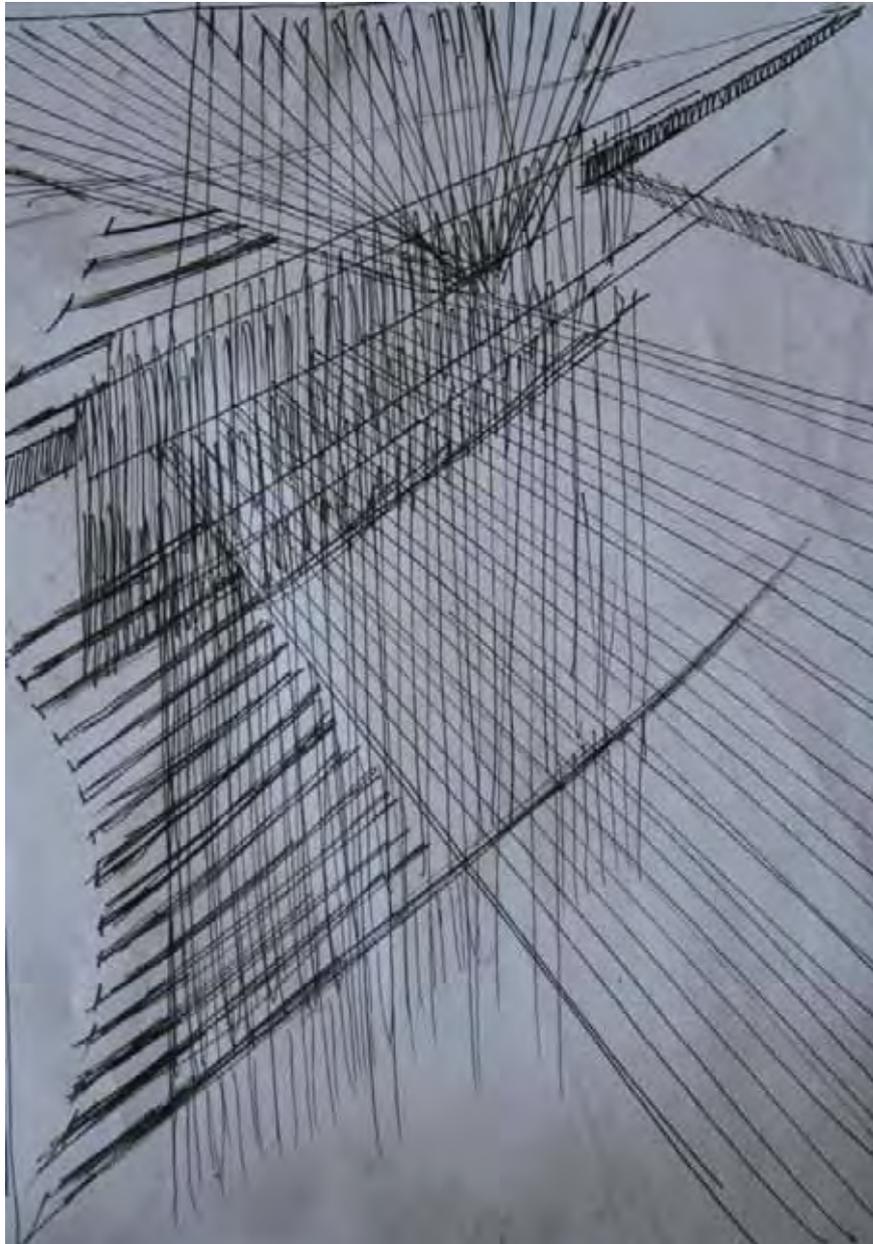
ภาพที่ 46 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

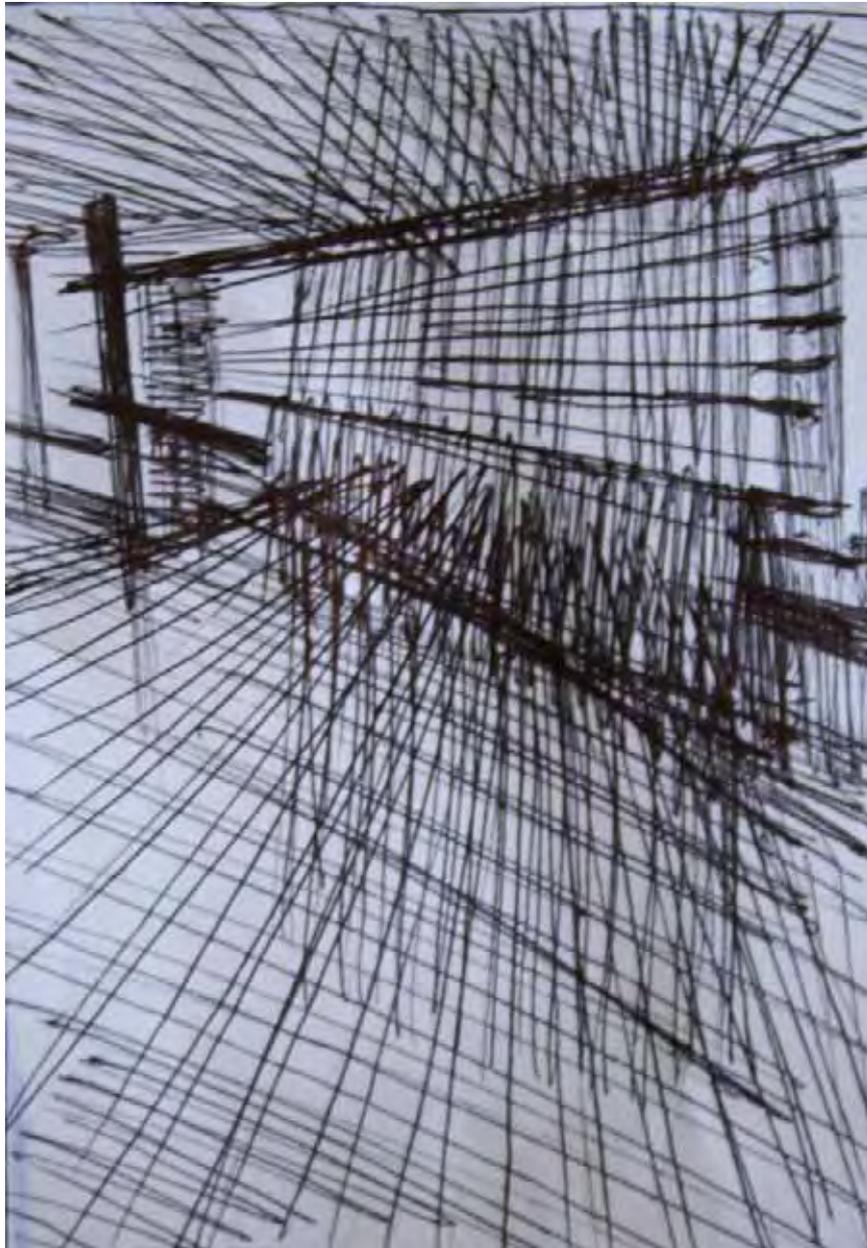
ภาพที่ 47 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

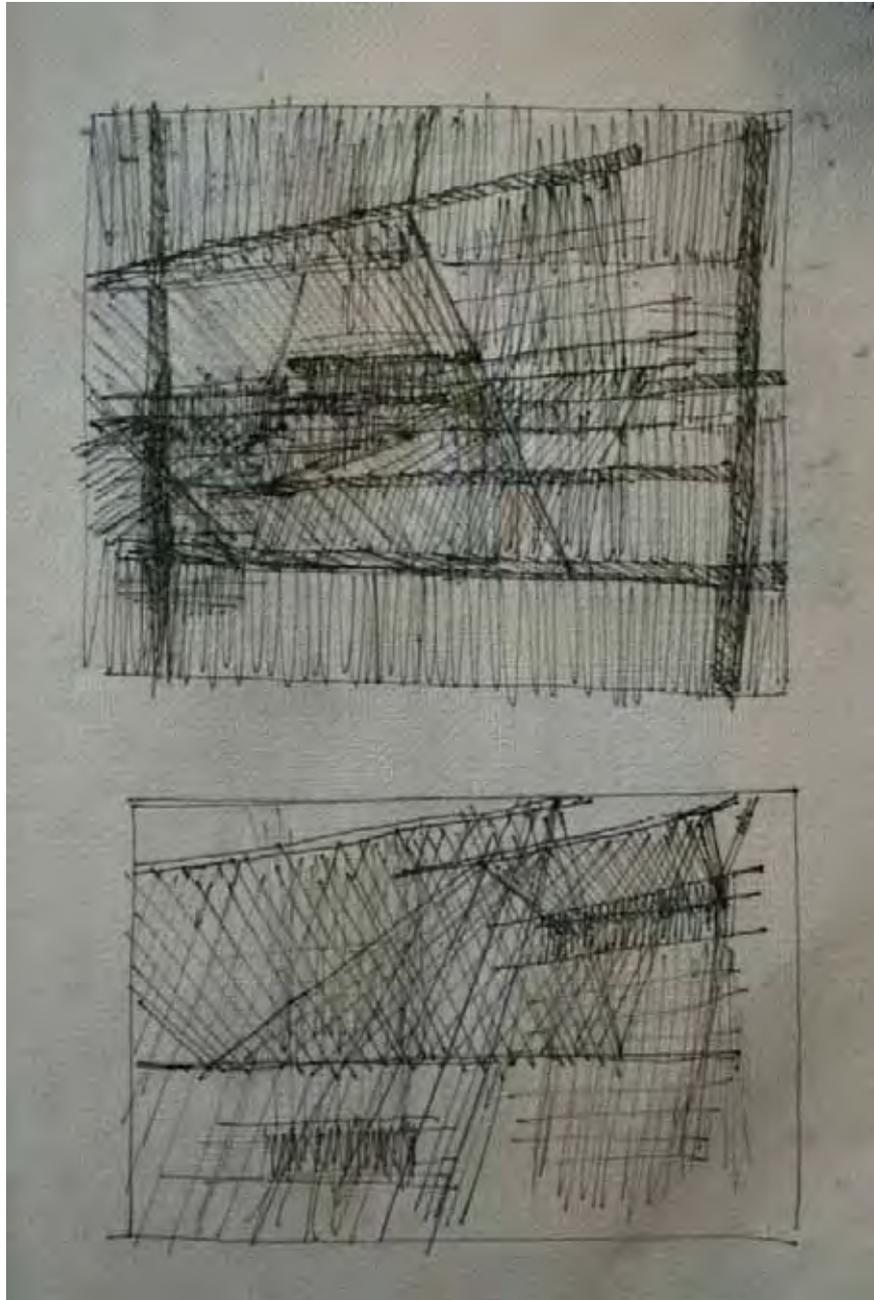
ภาพที่ 48 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

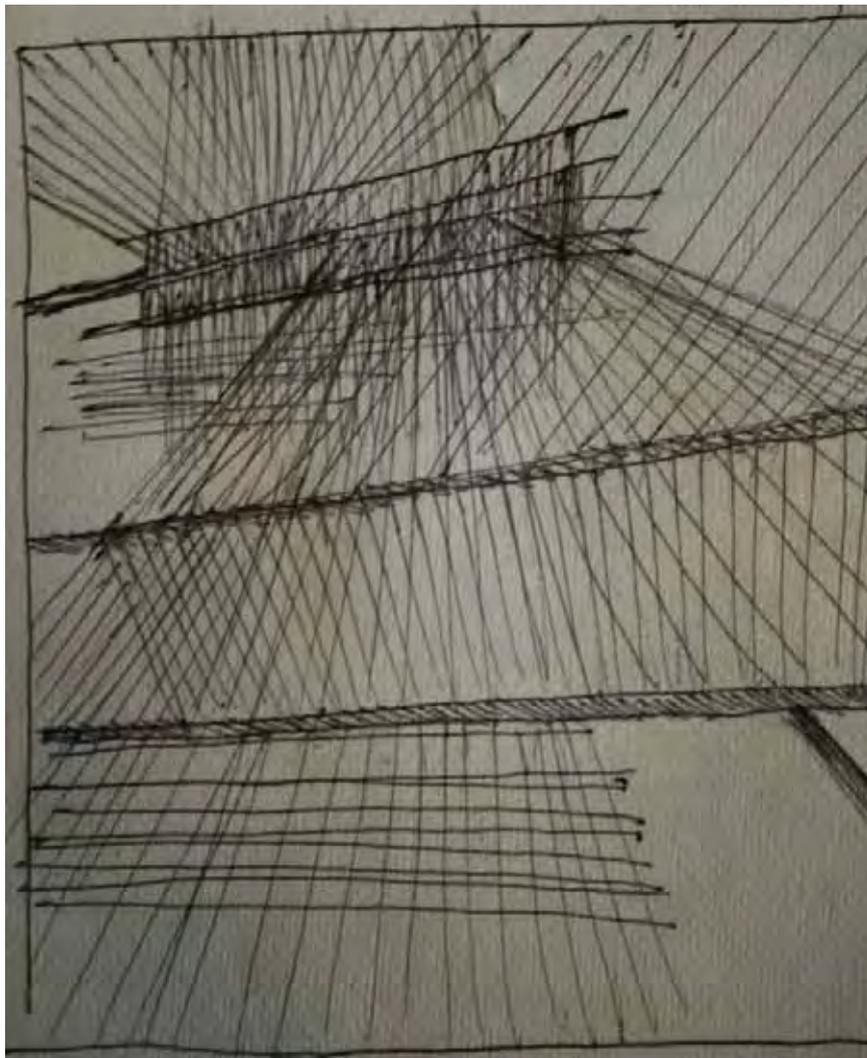
ภาพที่ 49 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

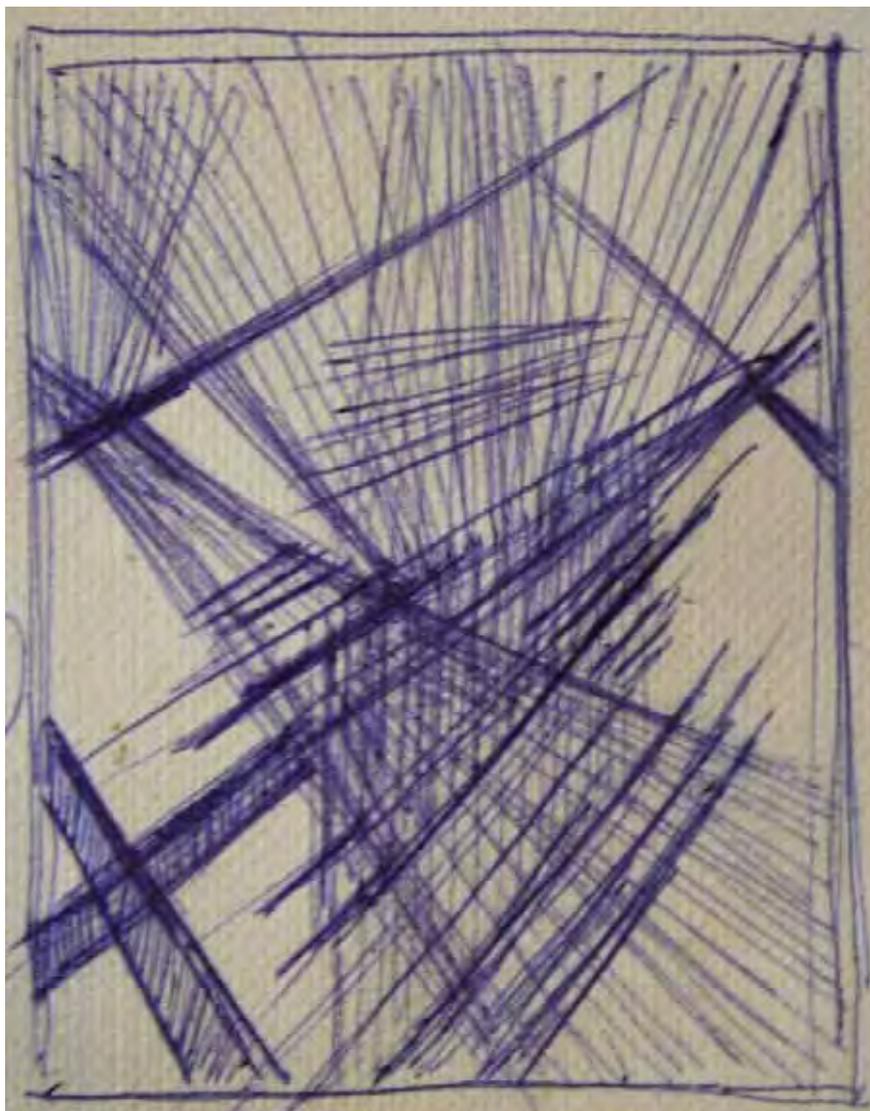
ภาพที่ 50 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

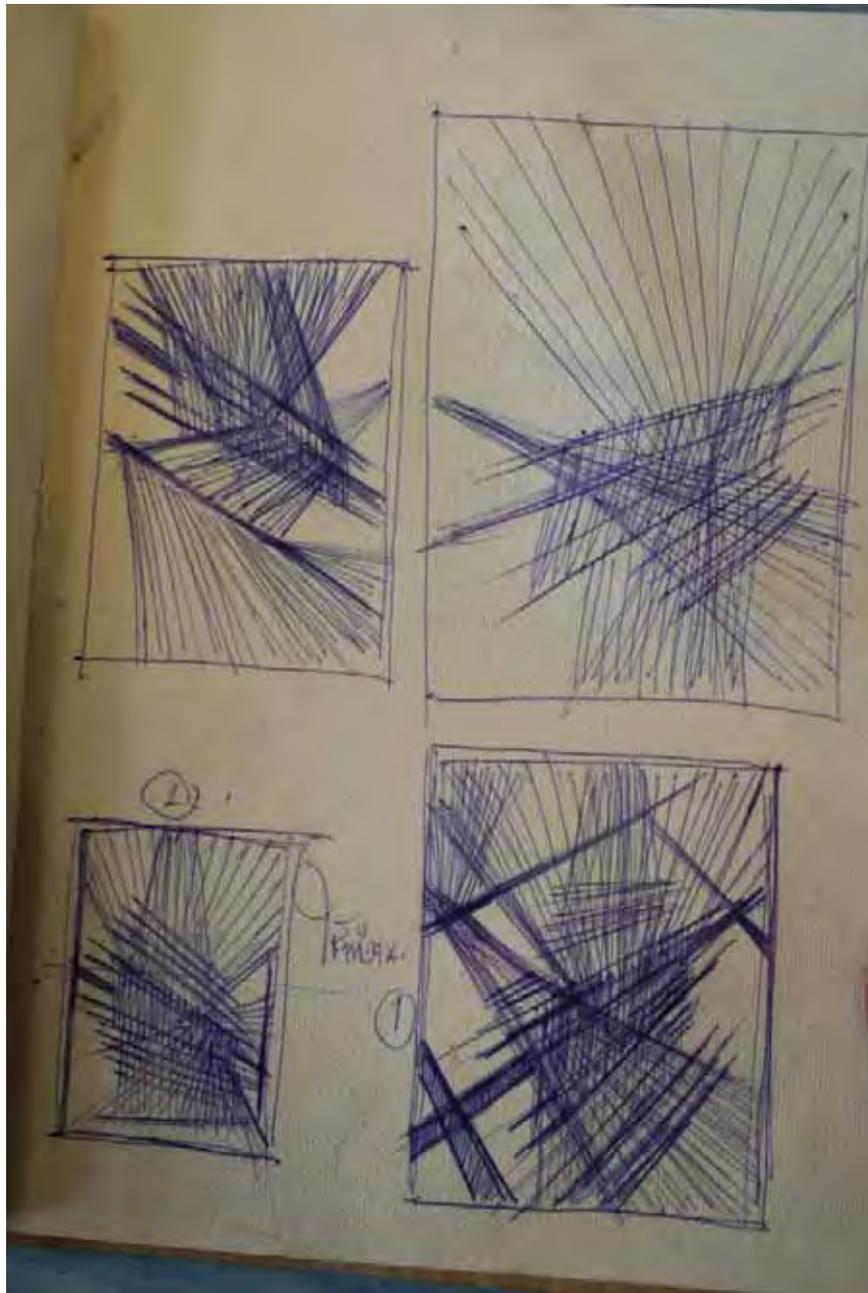
ภาพที่ 51 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

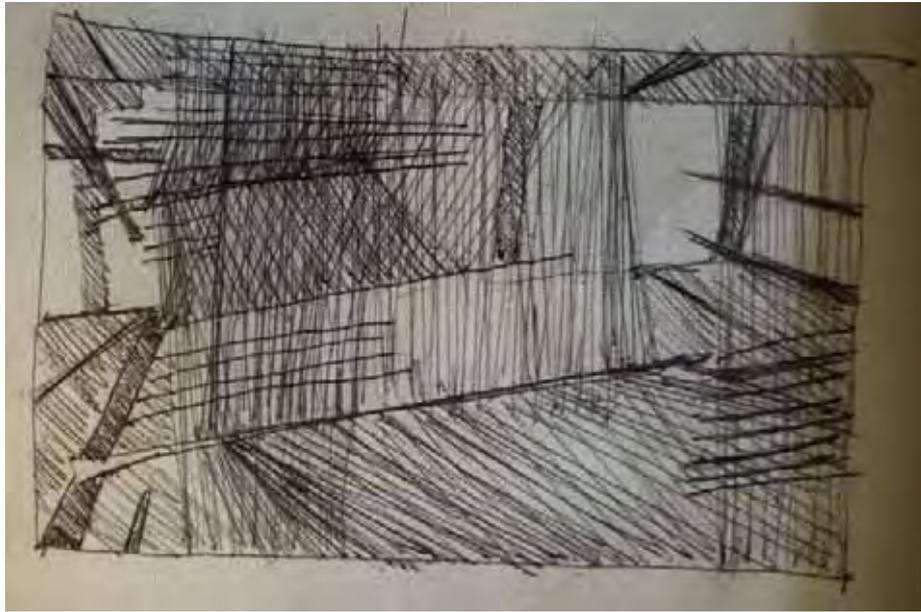
ภาพที่ 52 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

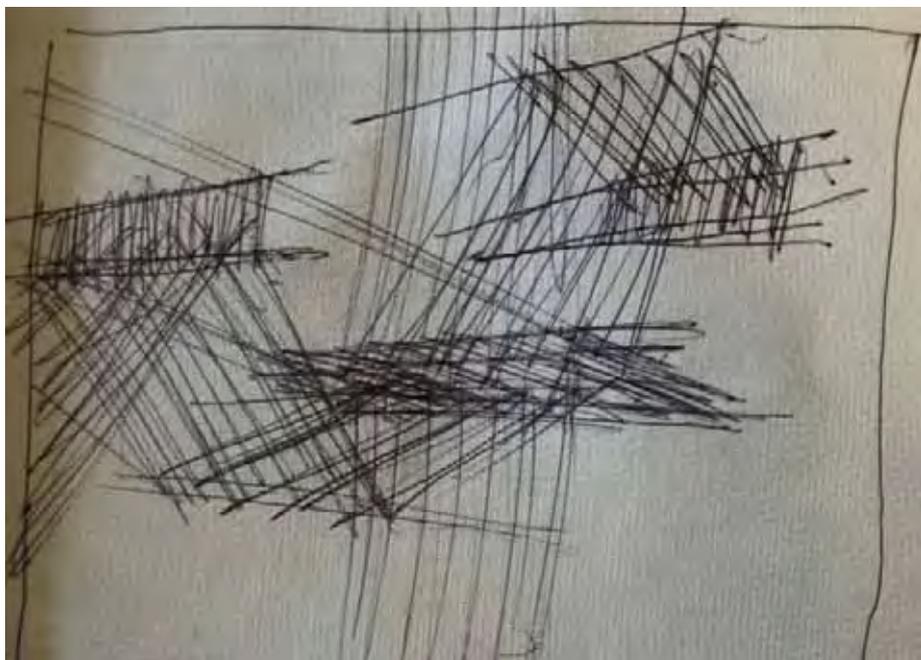
ภาพที่ 53 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

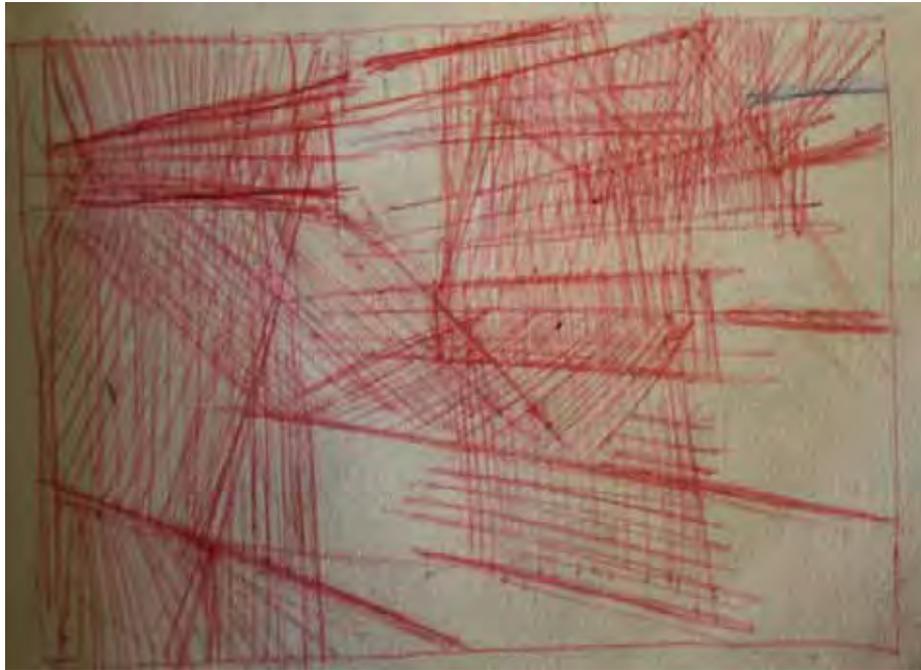
ภาพที่ 54 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

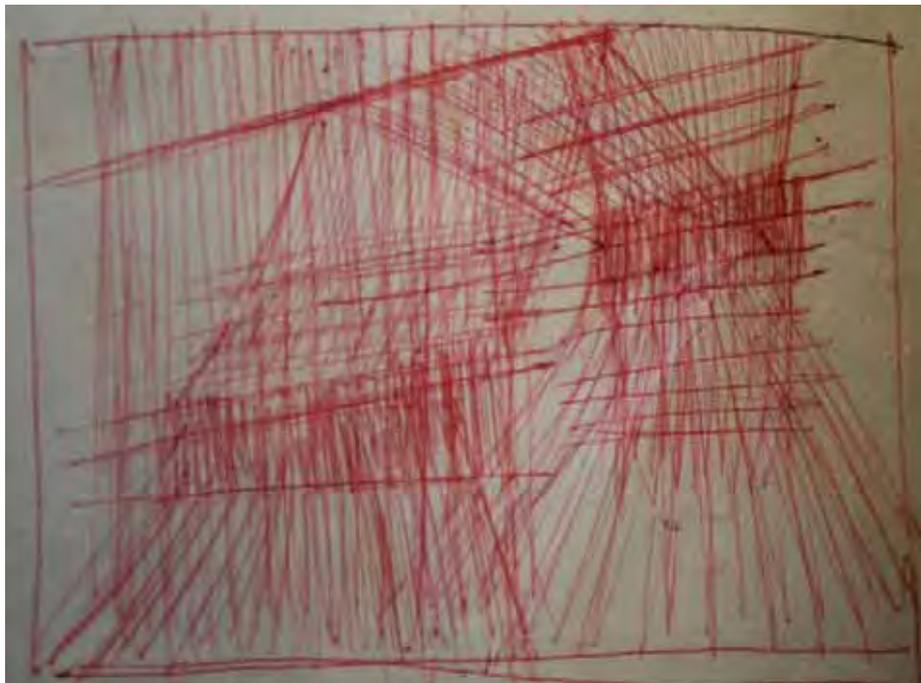
ภาพที่ 55 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

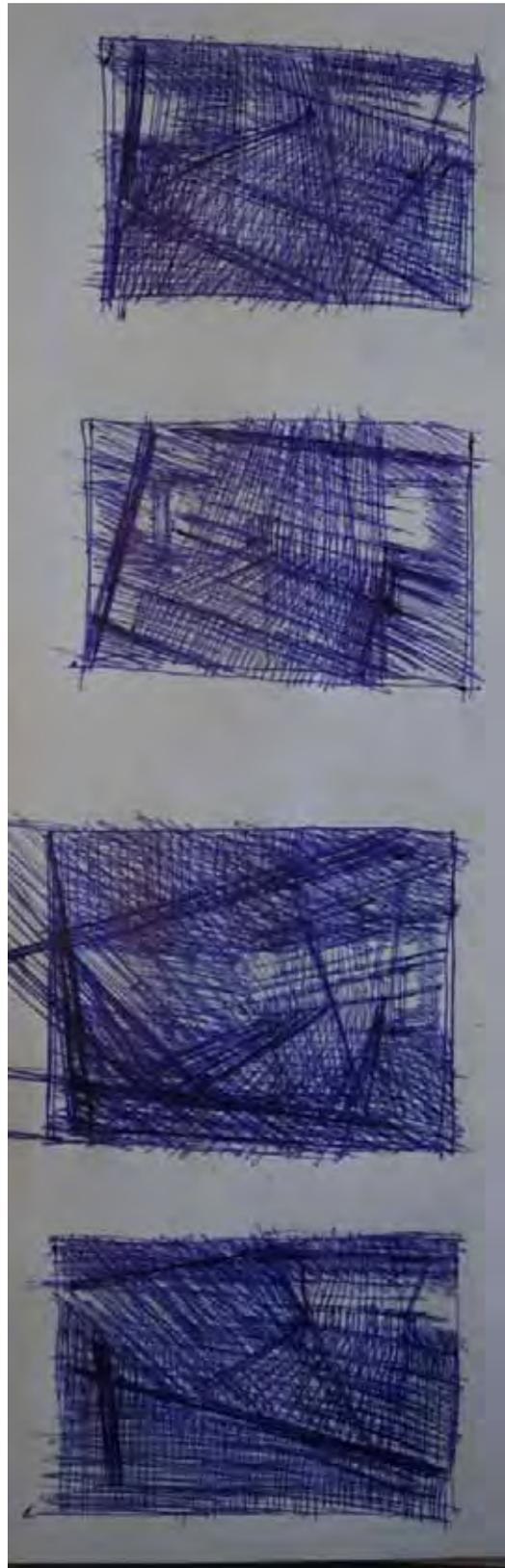
ภาพที่ 56 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

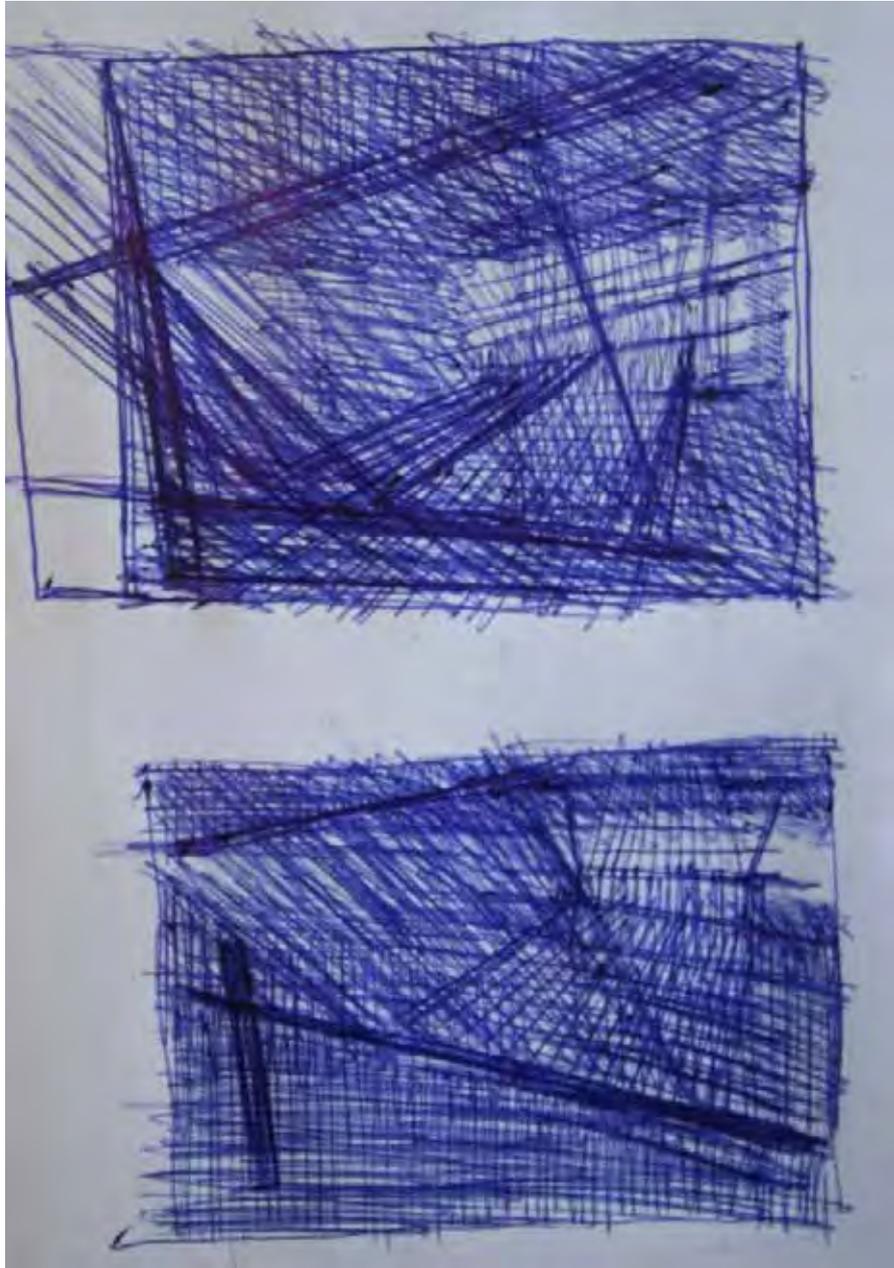
ภาพที่ 57 ภาพร่าง(sketch)แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

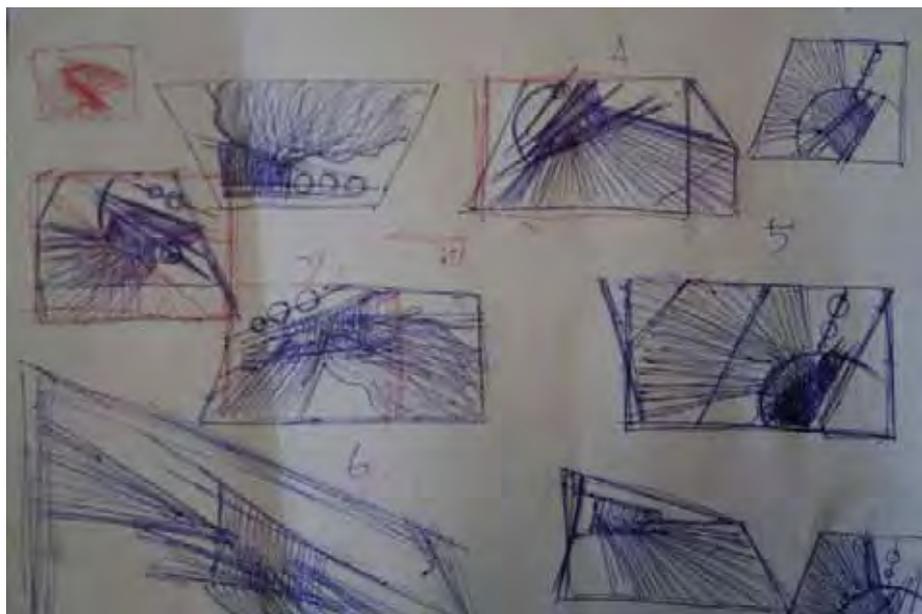
ภาพที่ 58 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

ภาพที่ 59 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

ภาพที่ 60 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

ภาพที่ 61 ภาพร่าง (sketch) แสดงการทำงานของจังหวะของเส้นและรูปทรง

ภาพขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงานจริง

ภาพที่ 62 ภาพการจิ้งเส้นด้าย

ภาพที่ 63 ภาพการสานสลักระหว่างไม้กับเส้นด้าย

ภาพที่ 64 ภาพการตอกยึดเส้นด้าย

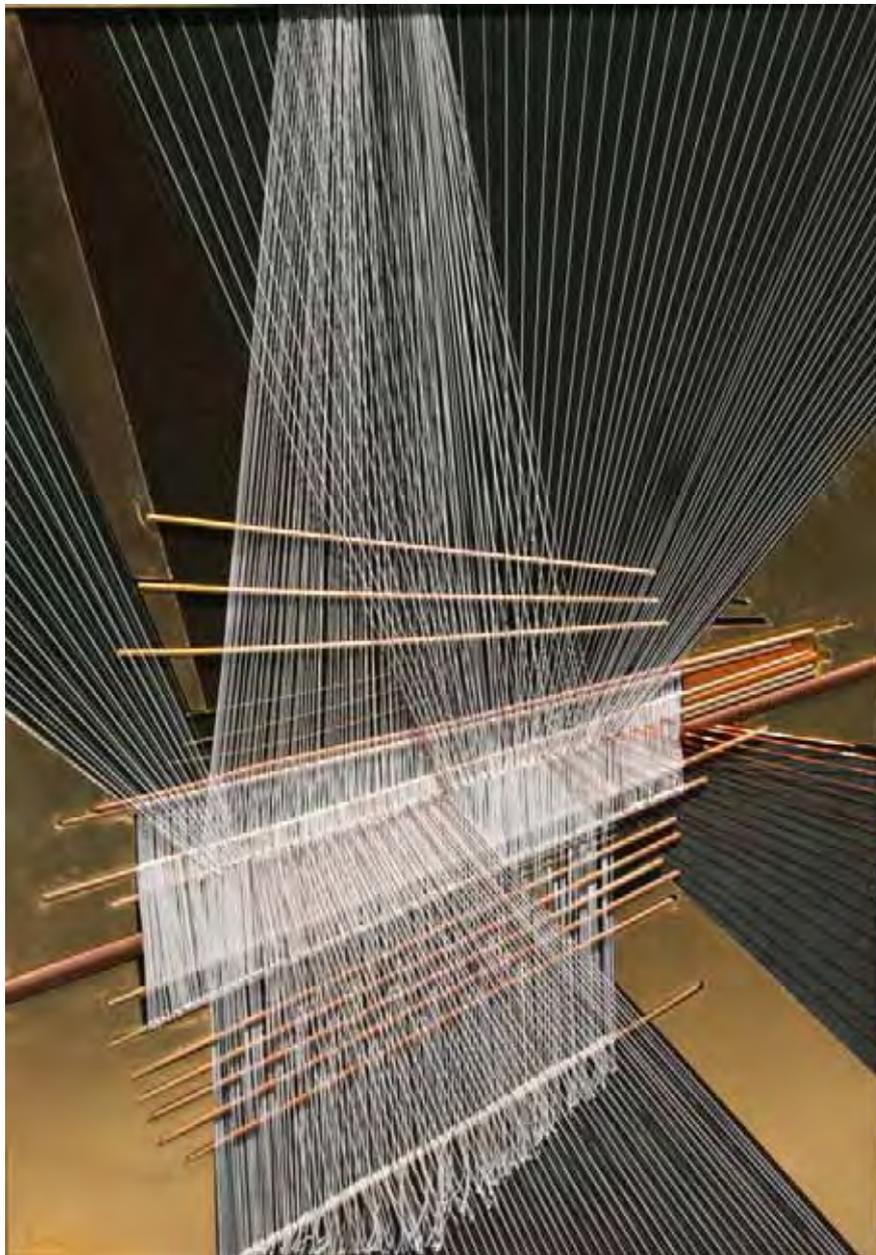
ภาพที่ 65 ภาพการตัดไม้อัดก่อนที่จะห่อหุ้มด้วยผ้า

ภาพที่ 66 ภาพผลงานที่ใกล้จะสมบูรณ์

ภาพที่ 67 ภาพการเก็บรายละเอียดผลงาน

ภาพที่ 68 ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ พัฒนาการ และการคลี่คลายผลงาน

ในการทำงานศิลปะของข้าพเจ้า ต้องใช้ประสบการณ์ และการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่างๆของวัฒนธรรมการทอผ้า ที่ได้พบเห็นในหมู่บ้าน นำมาวิเคราะห์จนเกิดเป็นประเด็นและแสดงออกเป็นผลงานศิลปะ ซึ่งในประเด็นนี้เอง ข้าพเจ้าถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุด เพราะเป็นหัวใจหลักสำคัญของการสร้างสรรค์งานศิลปะของข้าพเจ้า เพราะเหตุที่ว่าการทำงานของข้าพเจ้านั้น มักใช้อารมณ์และความรู้สึก เมื่อได้รับข้อมูลที่น่าสนใจเป็นแรงขับ จนเกิดความรู้สึกที่ต้องการจะแสดงออกเป็นผลงานศิลปะ

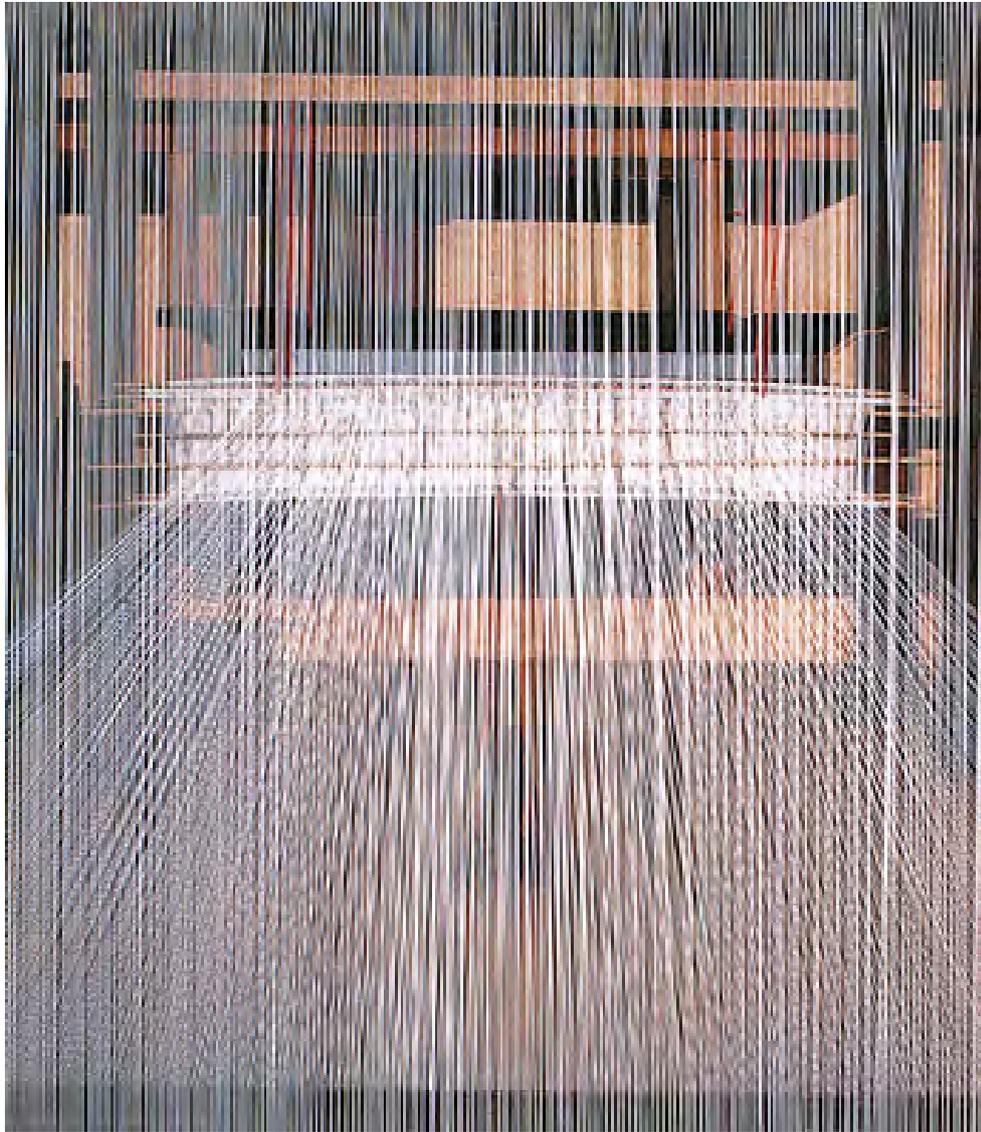
เมื่อการทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาต่อเนื่องยาวนาน แนวความคิด ความรู้สึก จึงเกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของการรับรู้ข้อมูลความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด ซึ่งก็เป็นไปตามปกติของภาวะการรับรู้ของมนุษย์ โดยข้าพเจ้าจะขอวิเคราะห์ถึงพัฒนาการในตัวผลงาน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ และ ช่วงผลงานวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

เป็นผลงานในช่วงแรกของการทำงานโดยเนื้อหาและเรื่องราวที่มุ่งเน้นในเรื่องของจังหวะของเส้นที่สลับซับซ้อนมีจังหวะพุ่งเข้า-ออกและขัดแย้งกันแสดงให้เห็นถึงจังหวะของการเคลื่อนไหวของเส้นทั้งหมดรวมไปทั้งรูปทรงของก๊อผ้าและวัฒนธรรมการทอผ้าเป็นหลัก โดยแสดงออกด้วยตัววัสดุที่ได้จากวัฒนธรรมการทอผ้า มาจักวางบนแผ่นระนาบ 2 มิติ ในรูปแบบกึ่งนามธรรม ใช้เทคนิคผสม เช่นการมัด การผูก การสาน การห่อ การจิ้ง การพันเป็นต้น ภายใต้อำนาจของความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานช่วงนี้เป็นช่วงผลงานที่พัฒนาสืบเนื่องจากช่วงก่อนวิทยานิพนธ์โดยยังคงรูปแบบเดิม แต่มีพัฒนาในเรื่องของเทคนิคใหม่ๆ การนำวัสดุใหม่ๆ มาเพิ่ม เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับตัวงานและเนื้อหาจะได้เข้มข้นมากขึ้น เช่น นำหลอดทองแดงมาประกอบกับการทำงานทำให้เนื้อหา และแนวความคิดมีการชวนคิดมากขึ้นและยังเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เราจะปฏิเสธไม่ได้ และเราก็นำมาประยุกต์ผสมผสานกัน ก็เหมือนกับวัฒนธรรมการทอผ้าสมัยปัจจุบันที่มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างเช่น เหล็ก ลวด มาประกอบหรือมาประยุกต์ใช้ได้อย่างลงตัว และผลงานชุดนี้ยังคงเหมือนในช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ แต่มีการเพิ่มจังหวะและวัสดุใหม่เข้ามาเพื่อความตื่นตาตื่นใจของผู้ชม

ภาพที่ 69 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 1

ชื่อผลงาน ผูกพัน 1

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ใผ่ เส้นด้าย

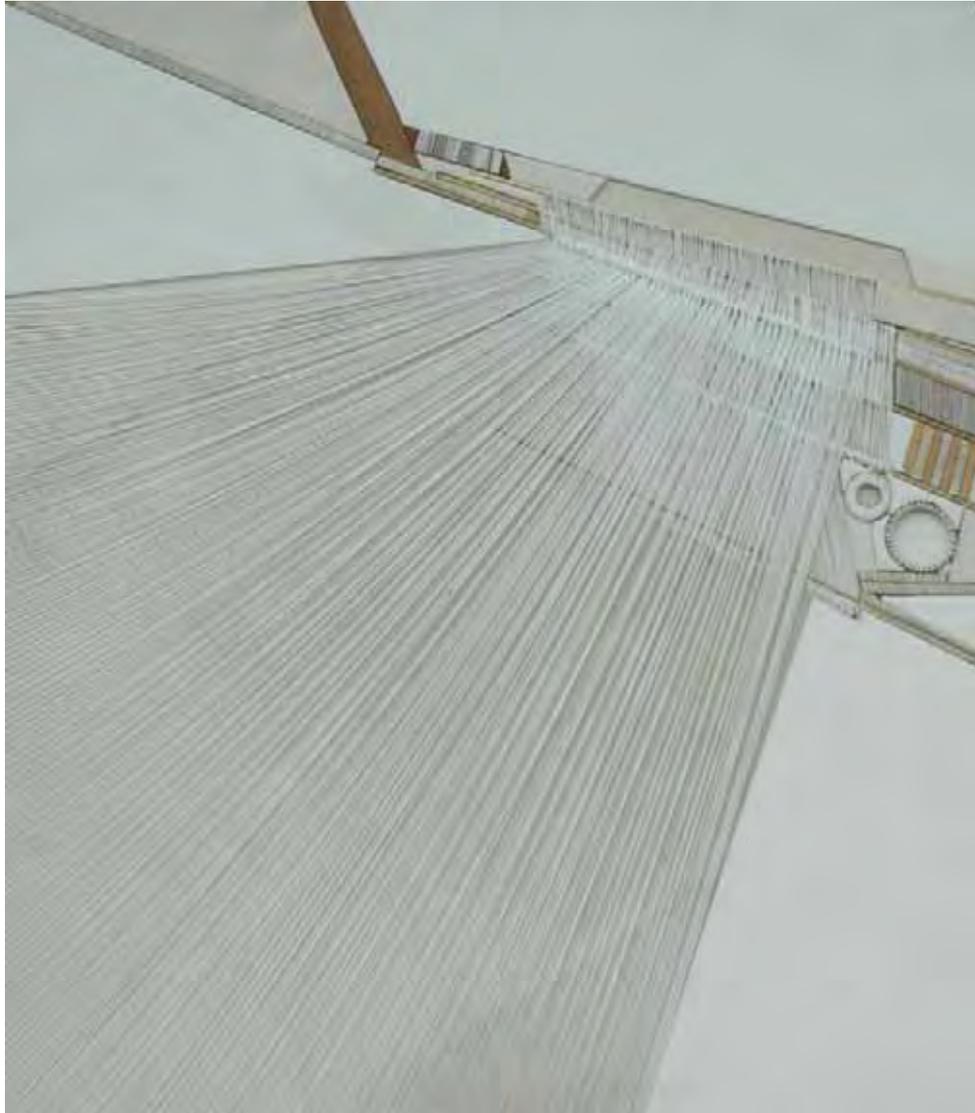

ภาพที่ 70 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2

ชื่อผลงาน ผูกพัน 2

ขนาด 100 x 130 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ เส้นด้าย ผ้า

ภาพที่ 71 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 3

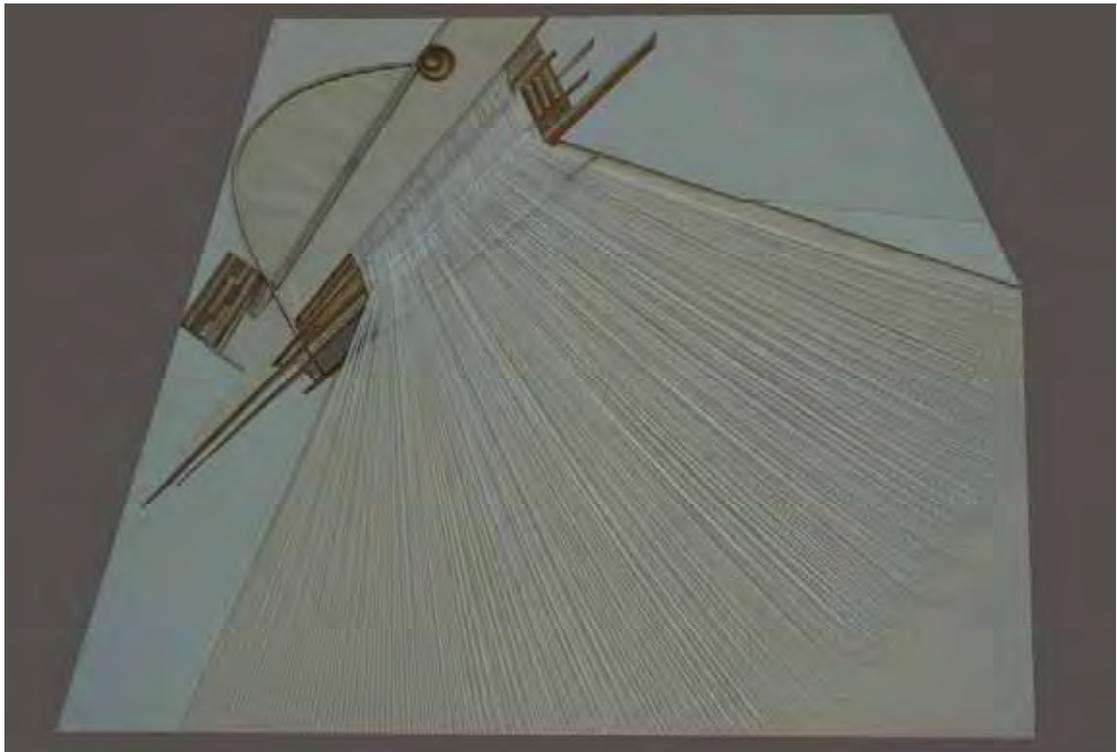
ชื่อผลงาน ผูกพัน 3

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ฝ้าย

ภาพที่ 72 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 4
ชื่อผลงาน ผูกพัน 4
ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร
เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

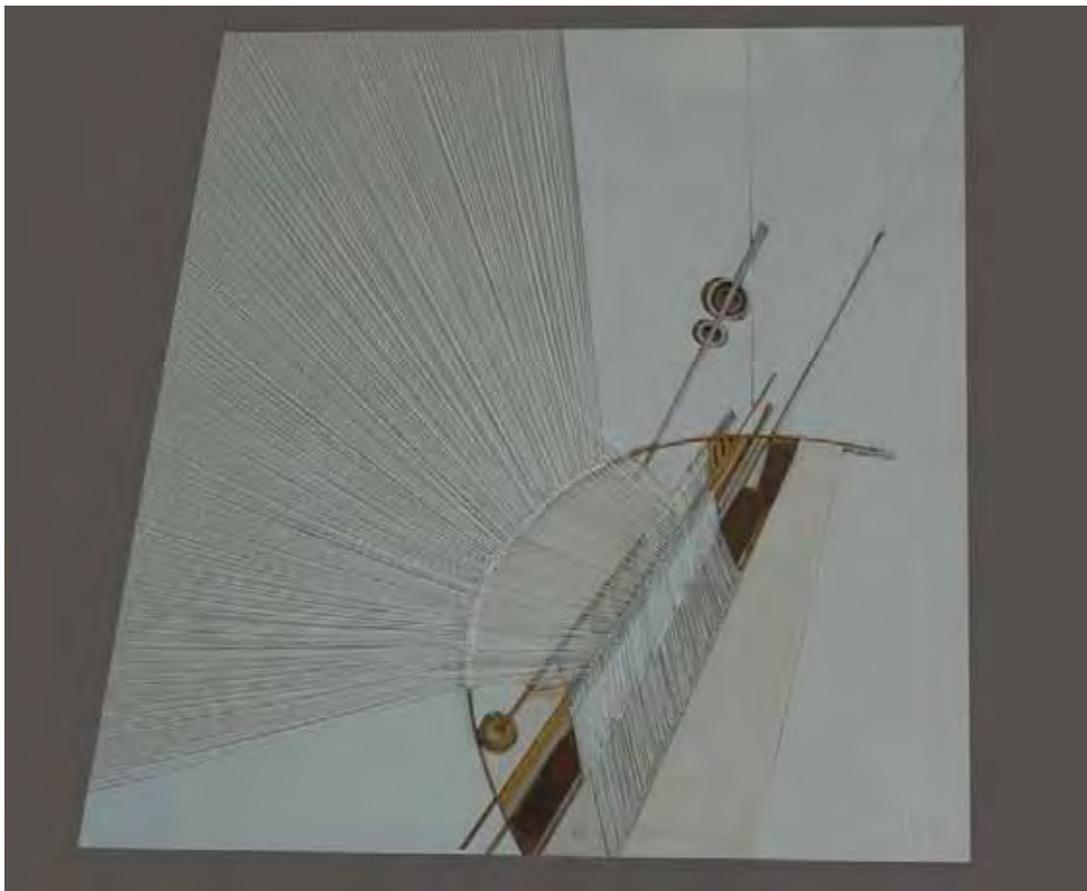

ภาพที่ 73 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 5

ชื่อผลงาน ผูกพัน 5

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

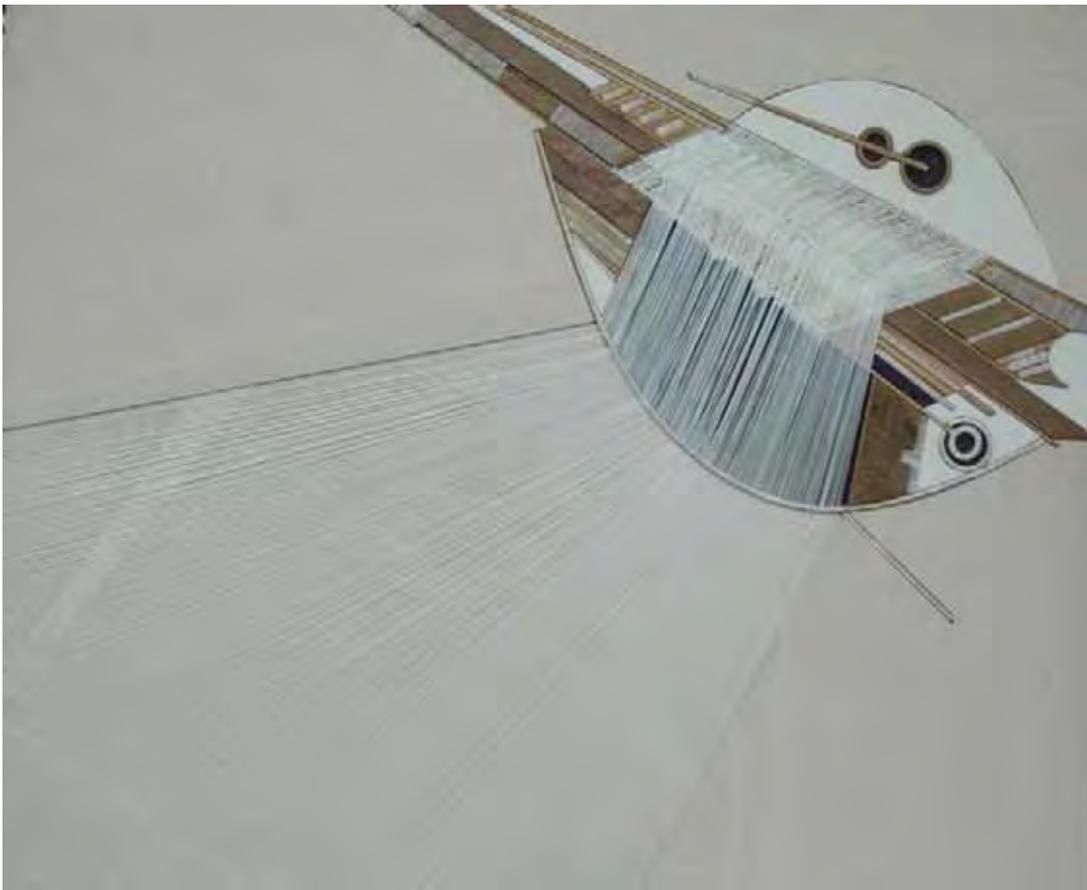

ภาพที่ 74 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 6

ชื่อผลงาน ผูกพัน 6

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

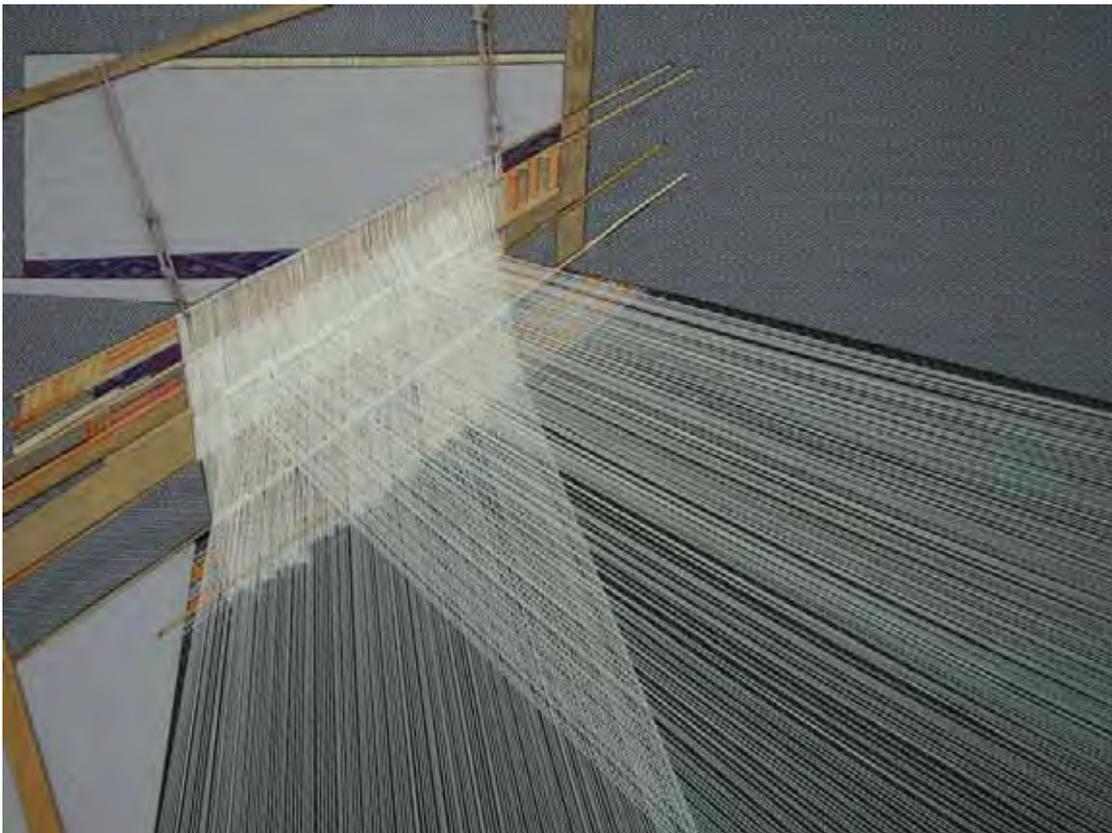

ภาพที่ 75 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 7

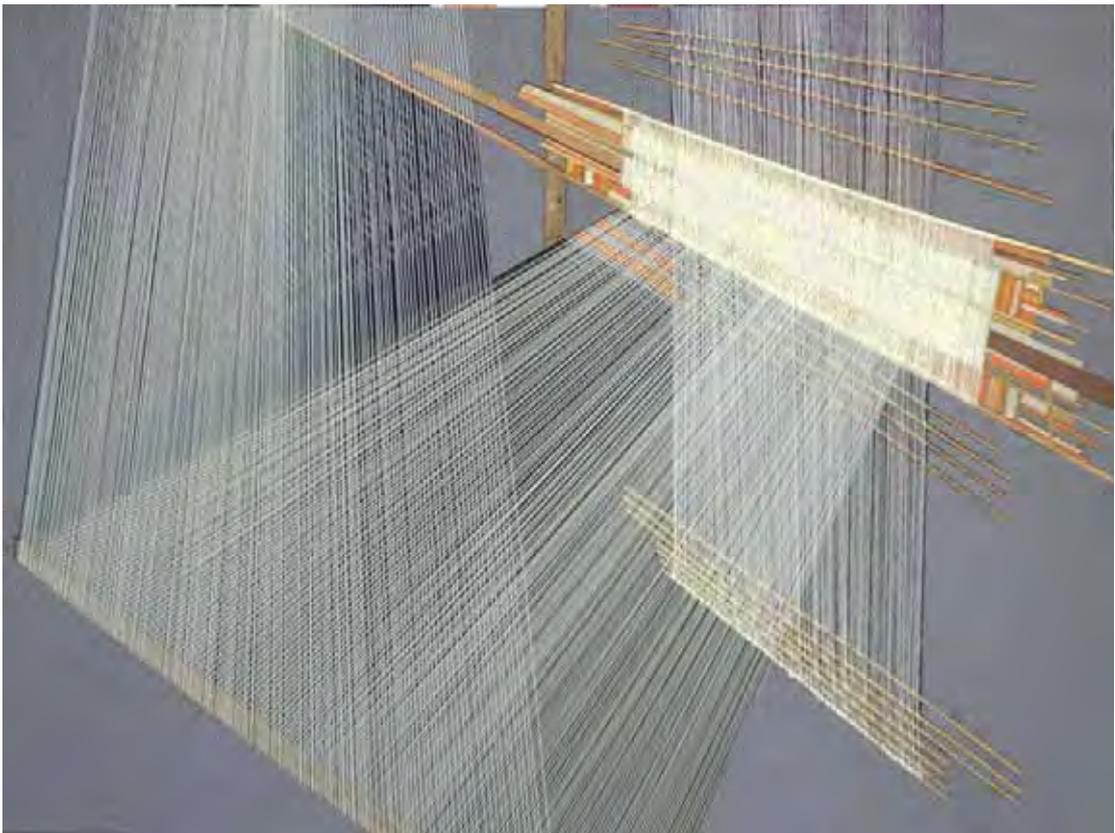
ชื่อผลงาน ผูกพัน 7

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

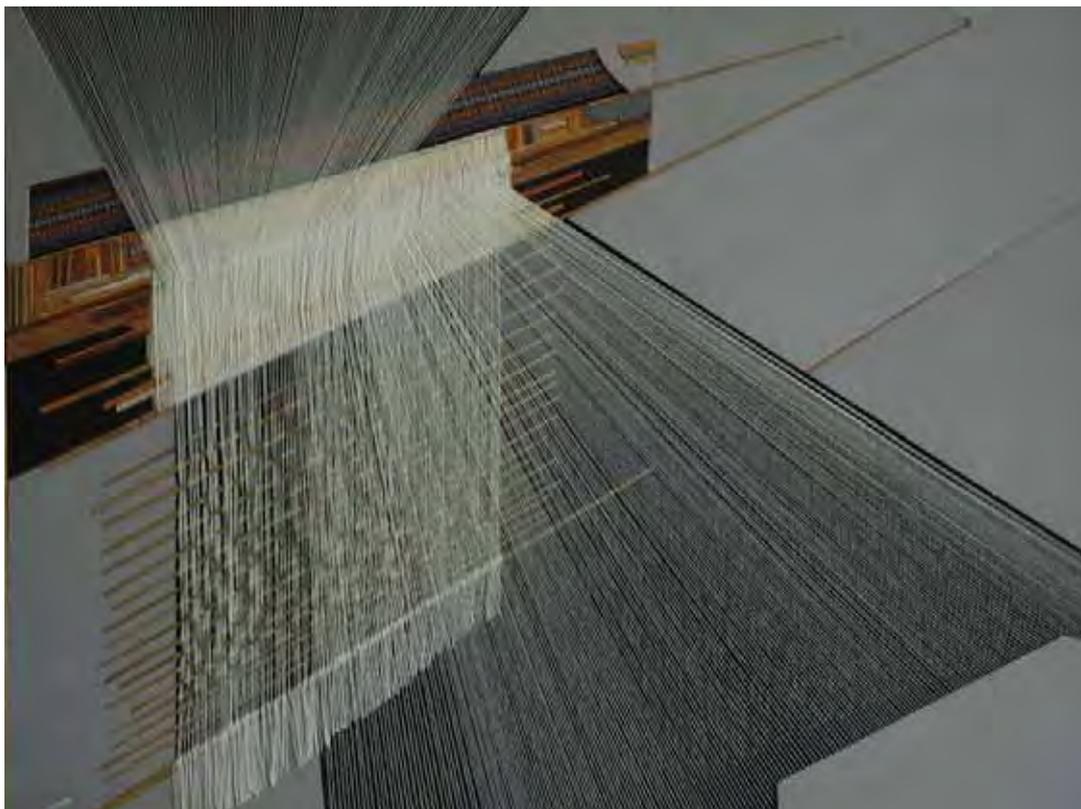

ภาพที่ 76 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 8
ชื่อผลงาน มุมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 1
ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร
เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

ภาพที่ 77 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 9
ชื่อผลงาน มุมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 2
ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร
เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

ผลงานวิทยานิพนธ์

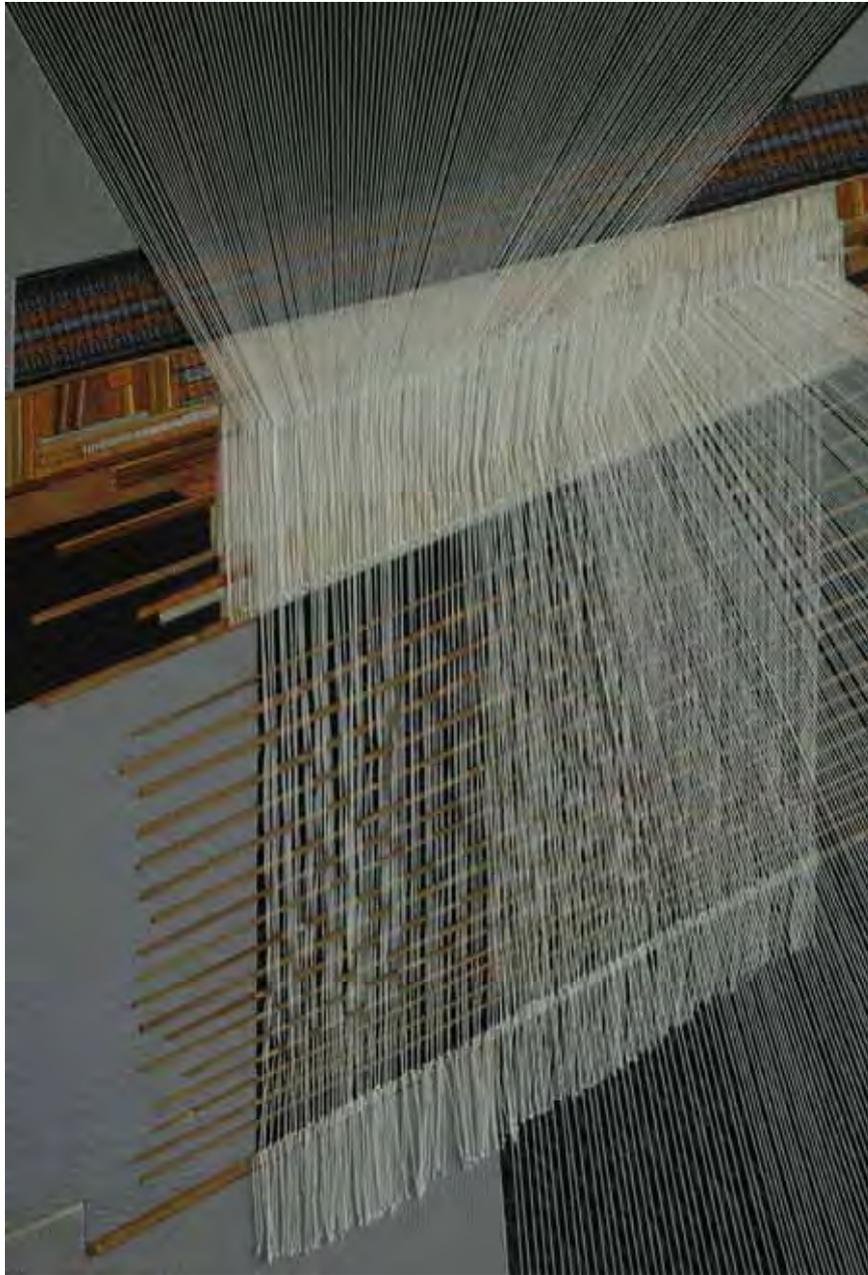

ภาพที่ 78 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 1

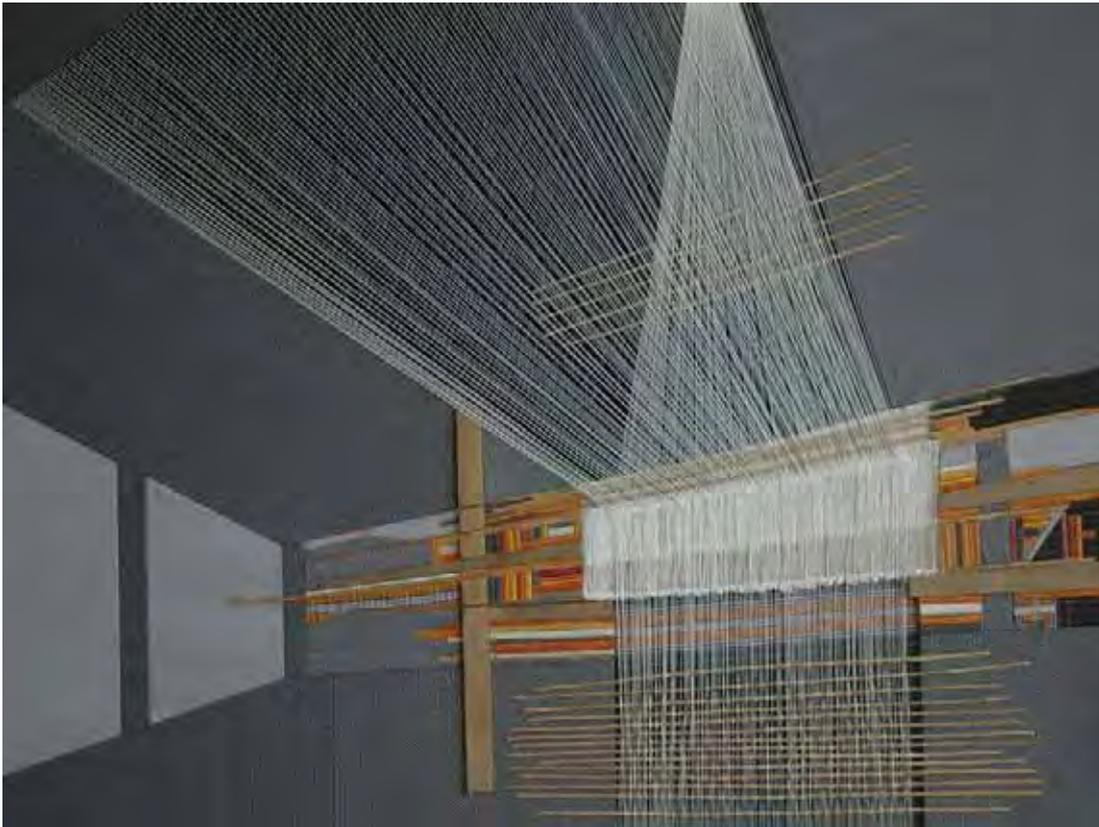
ชื่อผลงาน จังหวะของเส้นกับความรู้สึก

ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

ภาพที่ 79 รายละเอียดของผลงาน “จังหวะของเส้นกับความรู้สึก”

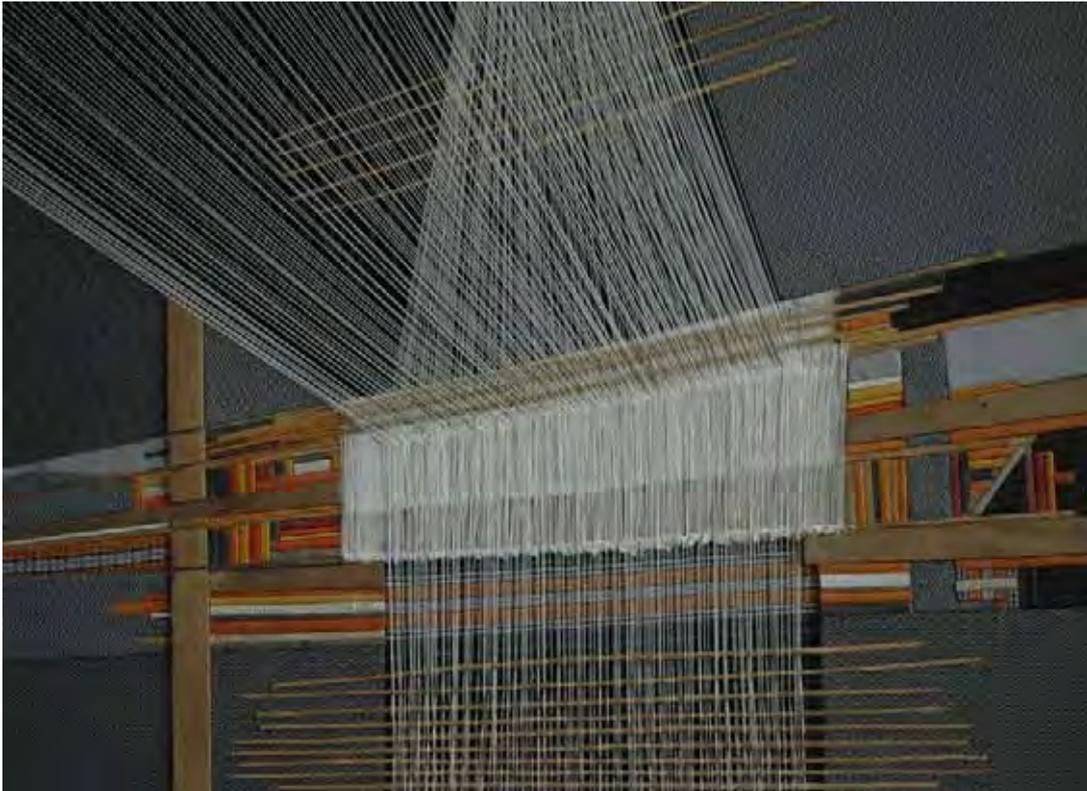

ภาพที่ 80 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 2

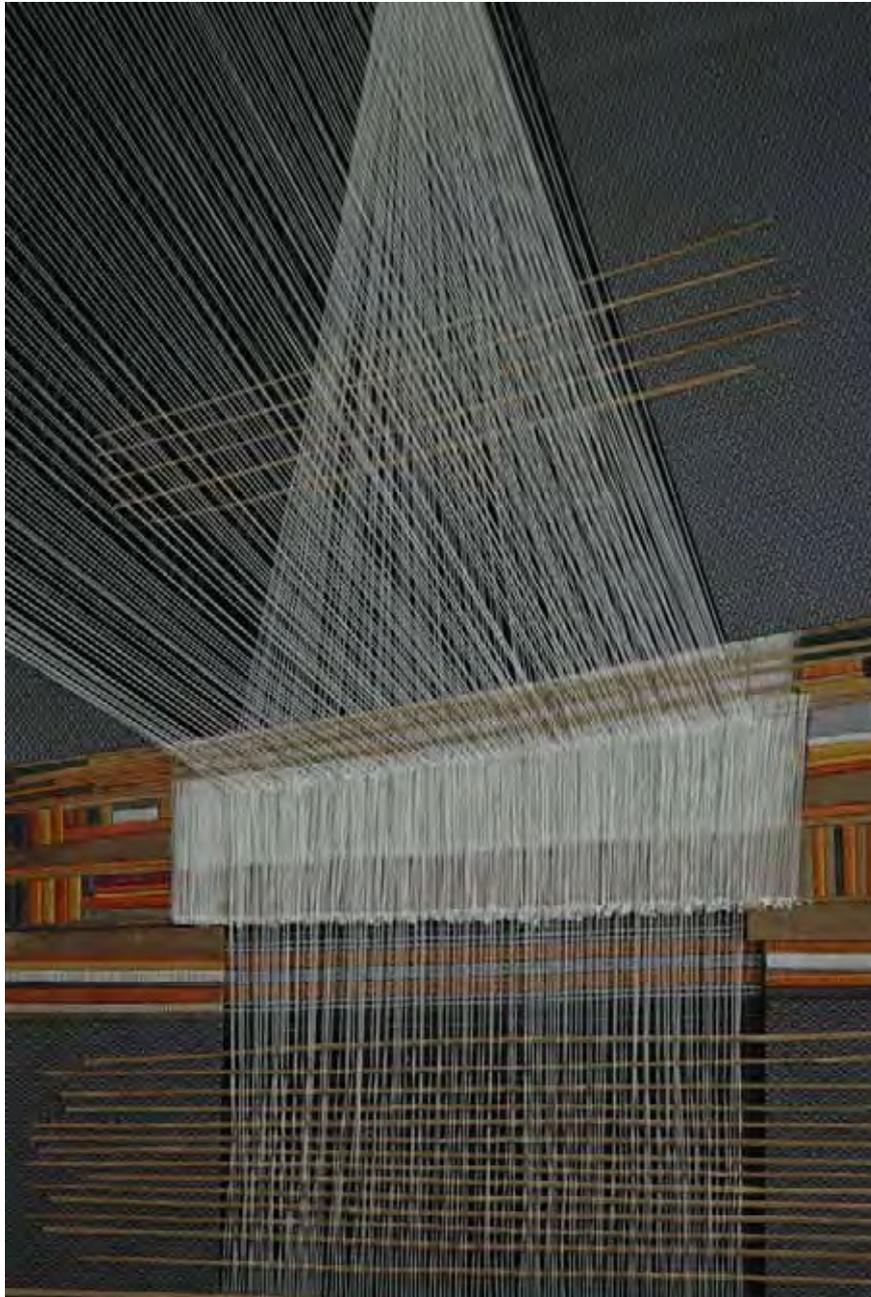
ชื่อผลงาน จังหวะของเส้นกับความรู้สึก 2

ขนาด 130 x 180 เซนติเมตร

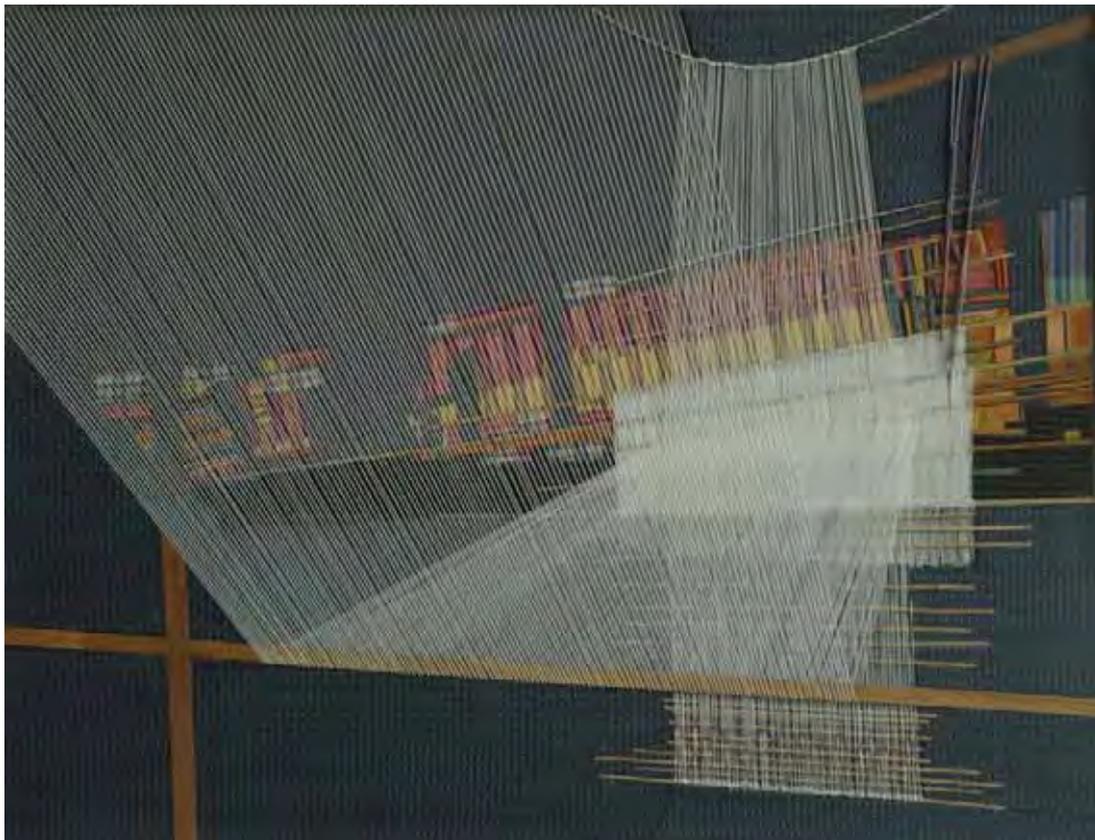
เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

ภาพที่ 81 รายละเอียดของผลงาน “จิ้งหะของเส้นกับความรู้สึก 2”

ภาพที่ 82 รายละเอียดของผลงาน “จังหวะของเส้นกับความรู้สึก 2”

ภาพที่ 83 ผลงานวิธานิพนธ์ ภาพที่ 3

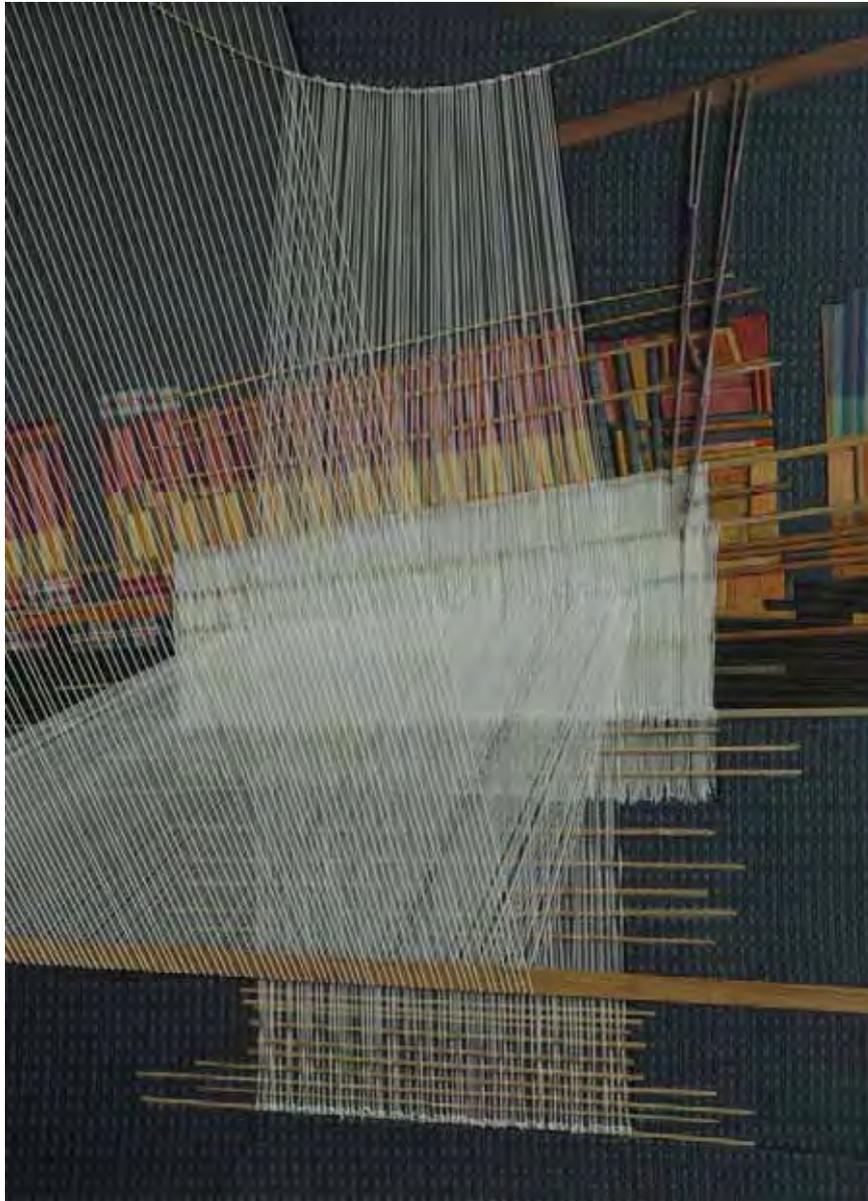
ชื่อผลงาน มุมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 3

ขนาด 130 x 160 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

ภาพที่ 84 รายละเอียดของผลงาน “มูมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 3”

ภาพที่ 85 รายละเอียดของผลงาน “มูมหนึ่งใต้ถุนบ้าน 3”

ภาพที่ 86 ผลงานวิธานนิพนธ์ ภาพที่ 4

ชื่อผลงาน จังหวะของเส้นและรูปทรงกับความรู้สึก

ขนาด 150 x 180 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้ ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า ลวดทองแดง

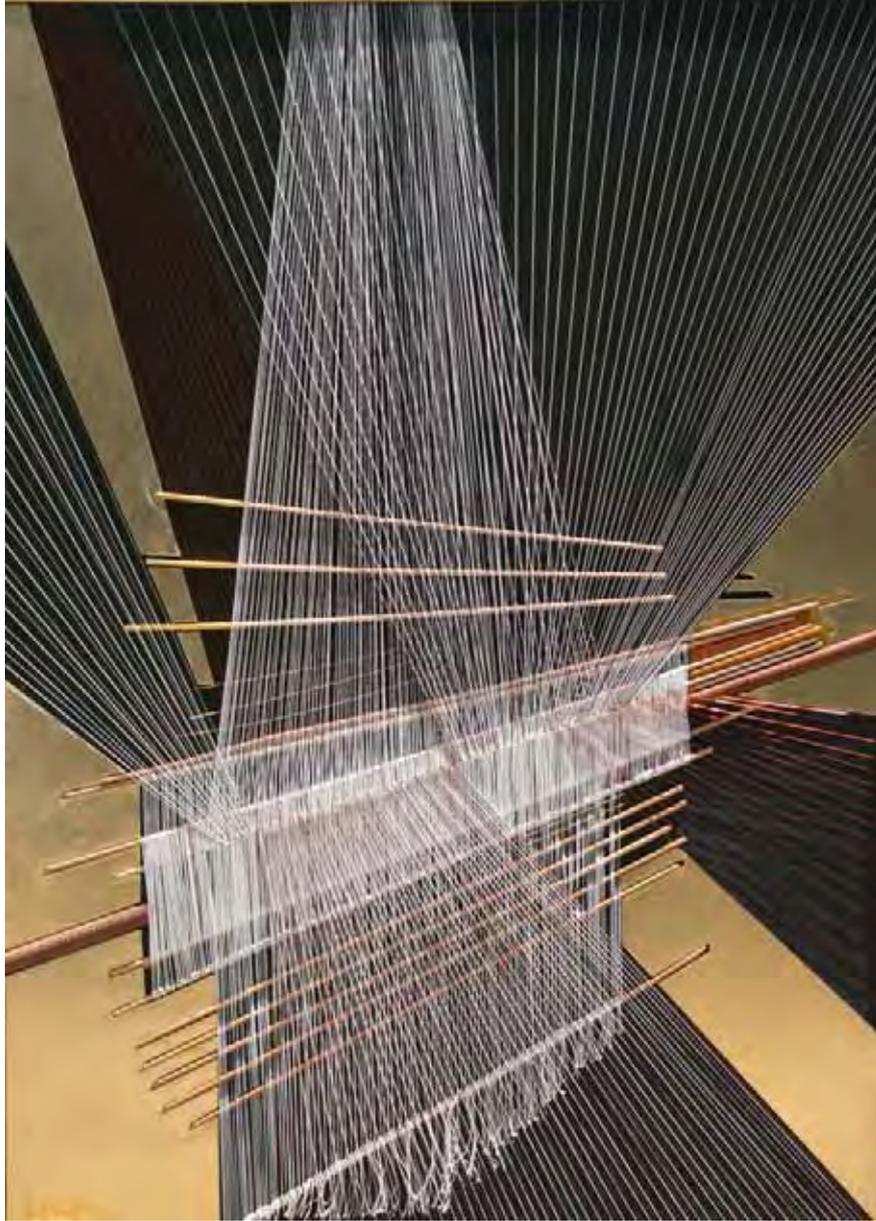

ภาพที่ 87 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 5

ชื่อผลงาน จังหวะของเส้นและรูปทรง

ขนาด 140 x 180 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้สัก ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า ลวดทองแดง

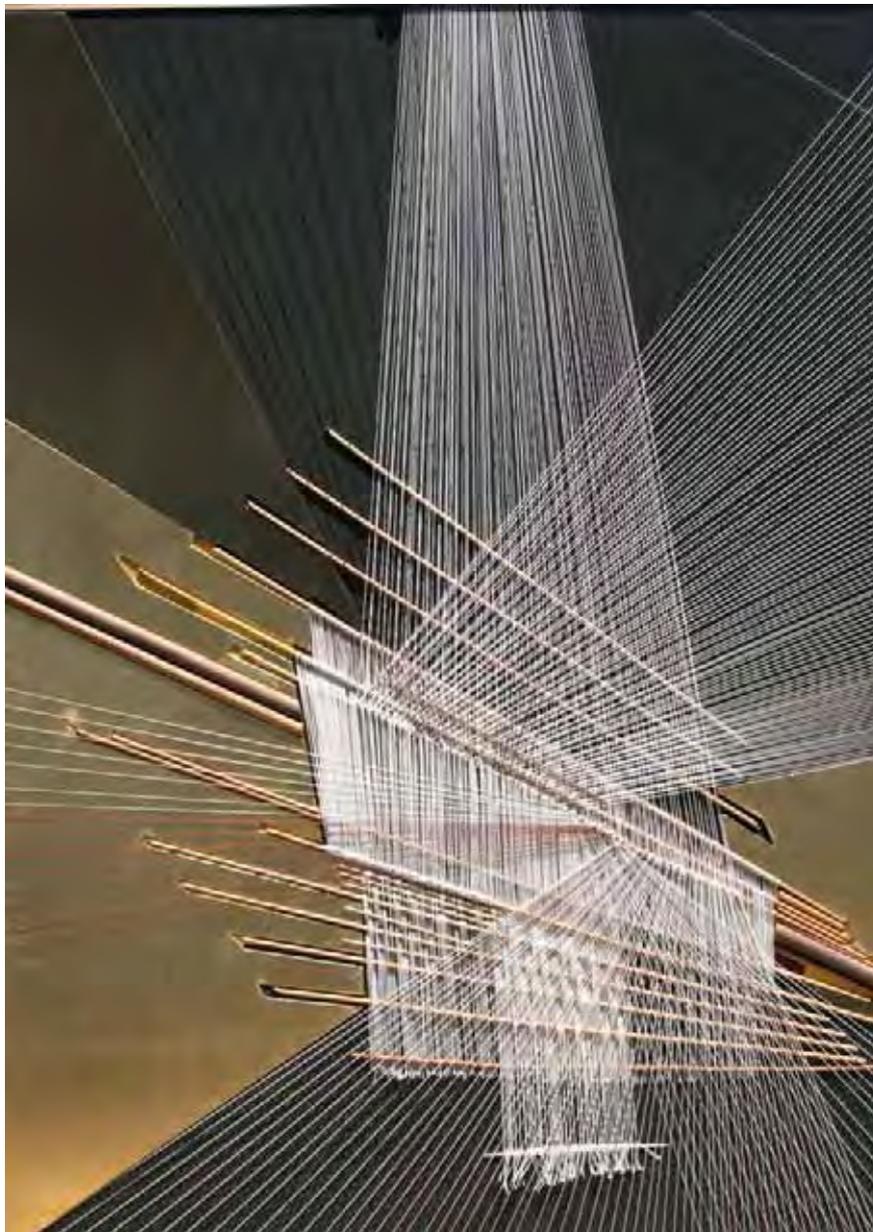

ภาพที่ 88 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 6

ชื่อผลงาน จังหวะของเส้น

ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้สัก ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า ลวดทองแดง

ภาพที่ 89 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 7

ชื่อผลงาน เส้นกับจิ้งหะ

ขนาด 130 x 170 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้สัก ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า ลวดทองแดง

ภาพที่ 90 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 8

ชื่อผลงาน ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง

ขนาด 130 x 170 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้สัก ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

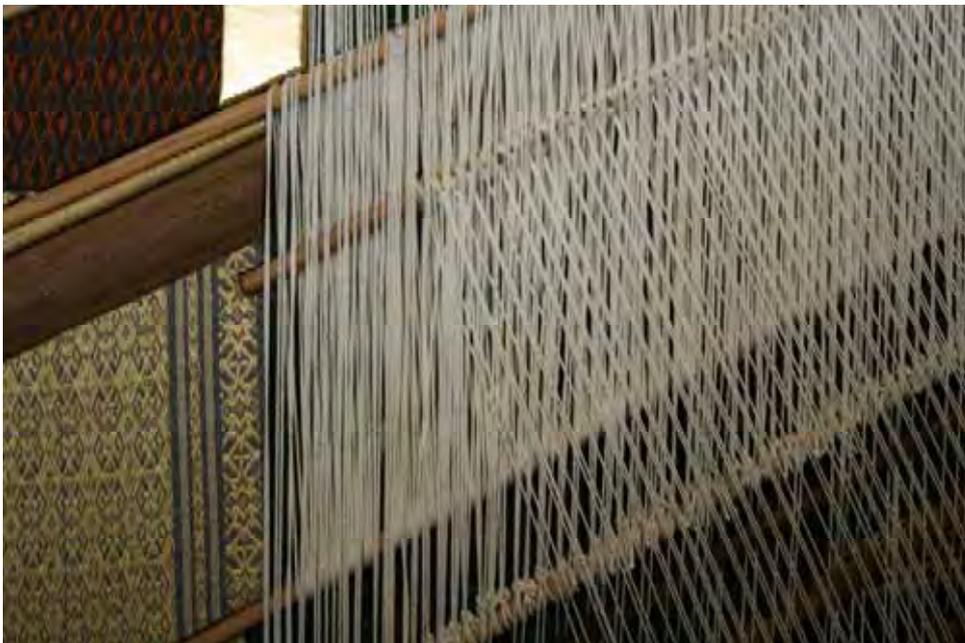
ภาพที่ 91 รายละเอียดของผลงาน “ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง”

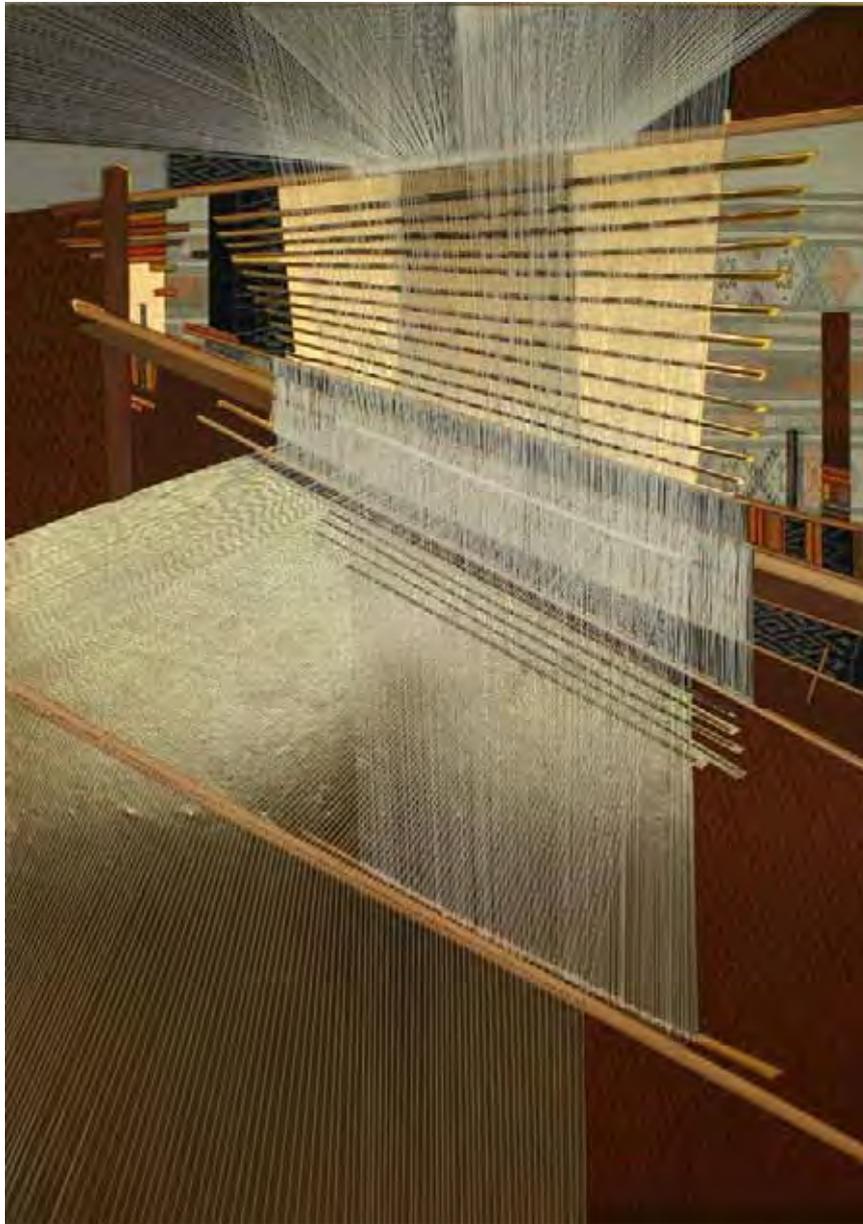
ภาพที่ 92 รายละเอียดของผลงาน “ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง”

ภาพที่ 93 รายละเอียดของผลงาน “ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง”

ภาพที่ 94 รายละเอียดของผลงาน “ความเคลื่อนไหวของเส้นและรูปทรง”

ภาพที่ 95 ผลงานวิทยานิพนธ์ ภาพที่ 9

ชื่อผลงาน เส้น รูปทรง จังหวะ ความรู้สึก

ขนาด 130 x 170 เซนติเมตร

เทคนิคผสม ไม้สัก ไม้ไผ่ ด้าย ผ้า

บทที่ 5

สรุป

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมของข้าพเจ้า ชูด ความประทับใจในจังหวะของเส้นและรูปทรง จากการทอผ้า มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงสิ่งของเครื่องใช้ในวัฒนธรรมการทอผ้าที่มีความงามทั้งทางด้านรูปทรงและจังหวะของเส้นด้ายที่สลับซับซ้อนจนกลายเป็นผืนผ้าที่มีลวดลายที่สวยงามและสาระของวัตถุที่ทรงคุณค่าของความดีงามของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ธรรมชาติเป็นแหล่งอารยธรรม สำหรับมนุษย์ได้แสวงหาเรียนรู้ไม่จบสิ้น ในอดีตสังคมชนบทเป็นชุมชนที่เติบโตจากการหล่อหลอมของอารยธรรมจากธรรมชาติ วิถีชีวิตจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับธรรมชาติ แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมความเจริญทางเทคโนโลยีกำลังเดินสวนทางกับธรรมชาติและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ข้าพเจ้าจึงเห็นความสำคัญของความงามของวัฒนธรรมการทอผ้า ทั้งในเรื่องของจังหวะของเส้นสายและรูปทรงของก๊ทอผ้า รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้จากวัฒนธรรมการทอผ้า

ผลงานจิตรกรรมสื่อผสมชุดนี้จึงสร้างจินตนาการของภาพออกมาแบบเชิงกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) ซึ่งทำให้ผลงานแลดูน่าตื่นตึ่ง ใเร้าใจ ทำทนายให้หวนคิดคำนึงถึงชีวิตอันบริสุทธิ์ของคนในชนบท จากแรงบันดาลใจในกรรมวิธีของภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การผูก การมัด การสอด การสาน การถัก การทอ การจิ้ง เป็นต้นเหล่านี้ล้วนเป็นกระบวนการทางเทคนิควิธีการ ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อผสมชุดนี้

ข้าพเจ้าหวังว่าผลงานจิตรกรรมสื่อผสมชุดนี้จะเป็นสัญลักษณ์ในทางสุนทรียภาพในอนาคต ข้าพเจ้าอาศัยความคิดข้อนี้เป็นเนื้อหาในการค้นคว้าด้านความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ (Composition) ในตัวผลงานจิตรกรรมสื่อผสม และศึกษาลึกเข้าไปในเนื้อหาของการสร้างสรรค์ อันก่อให้เกิดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาอันซับซ้อน ความคิด จินตนาการ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม (Mixed Media Painting)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลงานการวิจัยทางด้านความคิดสร้างสรรค์และจากประสบการณ์ที่ตัวของข้าพเจ้าได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลงานของข้าพเจ้ายังต้องมีการพัฒนาต่อไปจากเทคนิควิธีการเฉพาะนี้เป็นเสมือนเครื่องมือพิเศษ ที่เข้ามารับใช้เนื้อหาและรูปแบบได้อย่างสอดคล้อง กระนั้นผลงานศิลปะของข้าพเจ้ายังไม่สิ้นสุดเท่านี้ ยังต้องมีการค้นหา แก่ไขและปรับปรุง ตลอดจนเพิ่มเติมตัดทอนในบางส่วน เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอยู่ตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. หมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิทยุจักร, 2539.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. ภูมิปัญญาแห่งอีสาน. มหาสารคาม : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.
- _____. ภูมิปัญญาอีสาน 2. อุบลราชธานี : สิริธรรมออฟเซ็ท, 2536.
- ชลูด นิ่มเสมอ. องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2531.
- ทวีเดช จีวบาง. ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรีนติ้งเฮาส์, 2537.
- วรารุณี ภูสำเภา. “วิถีชีวิตในชนบท.” ศิลปนิพนธ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะทรรศน์. กรุงเทพมหานคร : ต้นอ้อ, 2532 .
- ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร. การทอผ้า-กาฬสินธุ์ ภูมิศึกษาชาวไทญ้อ บ้านแขวงบาดาล อำเภอสวมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม : ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร, 2545.
- สุชาติ เถาทอง. หลักการทัศนศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช , 2539
- อัสนี ชูอรุณ. ประวัติศาสตร์ศิลปะฟื้นฟูและยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2537.
- อำนาจ เย็นสบาย. สีล้วนและความงาม. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์การพิมพ์, 2535.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นาย สันติ สิงห์สุ
 วัน เดือน ปี เกิด 15 มิถุนายน 2523
 ที่อยู่ปัจจุบัน 44 หมู่ 6 ตำบลโพนทราย อำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร 49000
 โทรศัพท์ 089 – 2567778 , 081-7493872

การศึกษา

- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแก่นเต่า อำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร
- ระดับมัธยมต้น โรงเรียนชุมชนโพนทราย อำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร
- ระดับมัธยมปลาย (วิทย์-คณิต) โรงเรียนนวมินทราชูทิศ อีสาน
- ระดับปริญญาตรี สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ระดับปริญญาโท เอกจิตรกรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

การแสดงผลงาน

- นิทรรศการศิลป์เพื่อแผ่นดินไทยงดงาม โดยการ ปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท. ครั้งที่ 16)
- นิทรรศการ NOKIA ARTS AWARDS ASIA PACIFIC 2001 ครั้งที่ 3 ประเทศไทย
- นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิค ครั้งที่ 5 ประเทศไทย
- นิทรรศการแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 20, 21, 22, 23 ประเทศไทย
- นิทรรศการ “แต้มสี ปั้นฝัน” โดยการ ปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท. ครั้งที่ 18)
- แสดงผลงานการประกวดศิลปกรรม “โตชิบ่า” ครั้งที่ 15 ประเทศไทย
- นิทรรศการศิลปะเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชาินี ที่ ซีคอนสแควร์ ประเทศไทย
- นิทรรศการ “พลังไทยร่วมใจ เทิดไท้พระราชาินี” โดยการ ปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท. ครั้งที่ 19)

- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของคณาจารย์ 6 มหาวิทยาลัย ไทย-เวียดนาม
- นิทรรศการอมตะอาร์ตครั้งที่ 1, 2 (หอศิลป์เจ้าฟ้า)
- แสดงผลงาน แผ่นดินนี้ ที่ฉันรัก โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท ครั้งที่20)
- การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 53
- แสดงงานกลุ่ม five wave ที่ ชานาญแกรอริ์ พัทยา
- แสดงผลงานของกลุ่มศิลปินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์จำปาศรี มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
- แสดงผลงานของนักศึกษาปริญญาโทเอกจิตรกรรมในหัวข้อ หนทางสู่ศิลปะ ละครจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์
- แสดงผลงาน กินอยู่อย่างไทย ใช้อย่างพอเพียง โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท) ครั้งที่ 21
- แสดงผลงานนักศึกษาและอาจารย์ละครจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ที่ประเทศญี่ปุ่น
- นิทรรศการภาพเหมือนศิลปินที่สี่ลมเกลอเลีย กรุงเทพ
- นิทรรศการมองสิ่ง ผ่านศิลป์ ครั้งที่2 เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพ
- นิทรรศการสายธารแห่งสีน้ำ ศูนย์ศิลป์และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระราชวังสนามจันทร์)
- นิทรรศการ หยุคโลกร้อน เพื่ออนาคต โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ป.ต.ท. ครั้งที่ 23)
- นิทรรศการ จิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิค ครั้งที่10
- นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวงโดยธนาคารกรุงเทพฯ ครั้งที่30
- แสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 56
- แสดงผลงานศิลปกรรม โตชิบ้า ครั้งที่ 20
- แสดงผลงานศิลปกรรมอมตะอาร์ต ออวอร์ด ครั้งที่ 4

รางวัลและเกียรติยศ

- รางวัลชนะเลิศ LEFRANC PAINTING CONTEST ครั้งที่ 4
- รางวัลรองชนะเลิศ LEFRANC PAINTING CONTEST ครั้งที่ 5
- รางวัลชมเชย การประกวดศิลปกรรม เนื่องในวันศิลปินแห่งชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- รางวัลดีเด่น จิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิค ครั้งที่ 5 ประเทศไทย
- รางวัลสนับสนุนศิลปินรุ่นใหม่ การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 20 ประเทศไทย
- ได้รับทุนพัฒนาอาจารย์ (UDC) ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ได้รับทุนสร้างสรรค์ศิลปะ จากมูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
- ได้รับเลือกให้เป็นผู้ดำเนินคดี นักศึกษา กล่าวคำปฏิญาณตนต่อประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ในพิธีมอบทุนการศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ ของมูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ประจำปี 2551 ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ